

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Analýza daňové optimalizace podnikajících fyzických osob
Tax Optimization Analysis of Self-employed Persons

Student: Aneta Drdová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Yvetta Pšenková, Ph.D.

Ostrava 2019

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a daní

Zadání bakalářské práce

Student: **Aneta Drdová**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Téma: **Analýza daňové optimalizace podnikajících fyzických osob**
Tax Optimization Analysis of Self-employed Persons
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teoretické vymezení pojmů
 3. Účetní a daňové aspekty u podnikání fyzických osob
 4. Praktická aplikace na příkladech
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

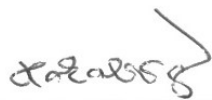
DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2018*. 15. vyd. Praha: Grada Publishing, 2018. 144 s. ISBN 978-80-271-0869-5.
KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2018*. 16. vyd. Olomouc: ANAG, 2018. 424 s. ISBN 978-80-7554-121-5.
VYCHOPEŇ, Jiří. *Daň z příjmů 2018*. 14. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 545 s. ISBN 978-80-7598-019-9.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Yvetta Pšenková, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 10.05.2019

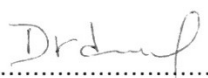
Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracovala samostatně, mimo přílohy č. 1 a 2, které jsem převzala a samostatně vyplnila.

V Ostravě dne 10. 5. 2019

.....

Aneta Drdová

Obsah

1	Úvod	5
2	Teoretické vymezení pojmů	6
2.1	Podnikající fyzická osoba	6
2.2	Živnostenské podnikání	6
2.3	Daň z příjmů fyzických osob	8
2.3.1	Předmět daně z příjmů fyzických osob	9
2.3.2	Základ daně z příjmů fyzických osob a sazba daně	11
2.4	Příjmy osvobozené od daně	12
2.5	Nezdanitelné části základu daně	12
2.6	Položky odčitatelné od základu daně	14
2.7	Slevy na dani	15
2.8	Daňová optimalizace	17
2.9	Výpočet daně z příjmů	18
2.9.1	Podání daňového přiznání	19
2.9.2	Zálohy na daň z příjmů	20
2.10	Sociální a zdravotní pojištění OSVČ	20
2.10.1	Hlavní a vedlejší osoby z pohledu sociálního zabezpečení	21
3	Účetní a daňové aspekty u podnikání fyzických osob	24
3.1	Daňová evidence	24
3.1.1	Deník příjmů a výdajů	26
3.1.2	Kniha pohledávek a dluhů	28
3.1.3	Ostatní pomocné knihy	28
3.1.4	Uzavírání daňové evidence	30
3.2	Výdaje uplatňované procentem z příjmů	31
3.3	Daň stanovená paušální částkou	33
3.4	Účetnictví	34

3.4.1	Účetnictví ve zjednodušeném obsahu	36
3.4.2	Účetní knihy	37
3.4.3	Soustava účtů	38
3.4.4	Bilanční princip a rozvaha	39
3.4.5	Náklady, Výnosy, Výkaz zisku a ztráty	41
3.4.6	Účetní uzávěrka a závěrka	42
4	Praktická aplikace na příkladech	45
4.1	Zadání příkladu	45
4.2	Daňová evidence	47
4.3	Uplatnění výdajů procentem z příjmů	52
4.4	Shrnutí	52
5	Závěr	54
	Seznam použité literatury	55
	Seznam zkratek	57
	Prohlášení o výsledku využití bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Bakalářská práce se věnuje analýze daňové optimalizace u podnikajících fyzických osob. Daňová optimalizace by měla zajímat každou osobu samostatně výdělečně činnou či jiného živnostníka, která klade důraz na co nejnižší daňový základ při odevzdání svého daňového přiznání. Jedná se o efektivní a legální způsob, jak snížit svůj daňový základ pomocí alternativních postupů stanovených daňovým zákonem.

Cílem bakalářské práce je nastínit možnosti podnikání fyzických osob a na praktickém příkladu ukázat z hlediska daňové optimalizace nejvhodnější způsob evidence podnikatelské činnosti vybraného podnikatele.

V první kapitole, která následuje po úvodu, je použita metoda deskripce k charakteristice základních pojmů získaných z odborné literatury. Je zde definována podnikající fyzická osoba, a možné způsoby podnikání včetně živnostenského oprávnění. Dále je rozebrána daň z příjmů fyzických osob, možné úpravy základu daně pomocí nezdanitelných částí základu daně nebo odčitatelných položek a také uplatnění slev na dani. V závěru první kapitoly jsou podrobněji vysvětleny možnosti uplatnění daňové optimalizace a není opomenuto ani sociální a zdravotní pojištění, které je povinností každého podnikatele.

Druhá kapitola obsahuje účetní a daňové aspekty fyzických osob. Zabývá se základními možnostmi evidence podnikatelské činnosti jako jsou daňová evidence, uplatnění výdajů procentem z příjmů, stanovení daně paušální částkou nebo vedení účetnictví. K jednotlivým evidencím budou stanoveny všechny povinnosti a náležitosti.

Třetí kapitola obsahuje praktickou část bakalářské práce v rámci které je zpracován příklad podnikatelky OSVČ, která se rozhoduje mezi vedením daňové evidence a uplatněním výdajů procentem z příjmů. Na základě výpočtu jejího daňového základu a následné daňové povinnosti jí je v závěru kapitoly doporučený takový způsob, při kterém bude podnikatelka nejméně daňově zatížena.

Při zpracování bakalářské práce byly použity metody popisu, deskripce, komparace a analýzy.

Bakalářská práce je zpracována k právnímu stavu k 1. 1. 2019.

2 Teoretické vymezení pojmů

Kapitola je zacílena na možnosti podnikání fyzických osob a popisuje obecné principy zdanění jejich příjmů, metodiku stanovení základu daně, principy uplatnění nezdanitelných částí základu daně, odčitatelných položek, slev na dani a uvádí možnosti snížení vlastní daňové povinnosti.

2.1 Podnikající fyzická osoba

Definici podnikající fyzické osoby můžeme najít v občanském zákoníku nebo v zákoně o důchodovém pojištění. Uvedeme si oba způsoby.

Nový občanský zákoník má za podnikatele toho „*kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.*“ (Občanský zákoník § 420, odst.1)

Zákon o důchodovém pojištění uvádí, že osobou samostatně výdělečně činnou pro účely pojištění je osoba, „*která ukončila povinnou školní docházku a dosáhla věku alespoň 15 let a*

- *vykonává samostatnou výdělečnou činnost,*
- *spolupracuje při výkonu samostatné výdělečné činnosti, pokud podle zákona o daních z příjmů lze na ni rozdělovat příjmy dosažené výkonem této činnosti a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.*“ (Zákon o důchodovém pojištění § 9, odst. 2)

2.2 Živnostenské podnikání

Dle § 2 živnostenského zákona je živnost vymezena jako: „*soustavná činnost provozována samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.*“

Veškeré živnosti se musí řídit všeobecnými podmínkami uvedenými v živnostenském zákoně:

- „*plná svéprávnost, kterou lze nahradit přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samostatnému provozování podnikatelské činnosti*

- *bezúhonnost.*“ (Živnostenský zákon § 6, odst.1)

Ohlašovací živnosti

V České republice máme 2 základní druhy živností. Jedná se o živnosti ohlašovací a koncesované. Živnosti ohlašovací se podle § 19 živnostenského zákona dělí na:

- *„živnosti řemeslné, podmínkou provozování je odborná způsobilost* (požaduje se doklad o ukončení příslušného vzdělání, jedná se např. o hodinářství, zednictví, kamenářství a další,
- *živnosti vázané, podmínkou provozování je odborná způsobilost* (požaduje se doklad o ukončení příslušného vzdělání, jedná se např. o geologické práce, výrobu a zpracování paliv a maziv, oční optiku a další,
- *živnost volná, u které není jako podmínka provozování činnosti odborná způsobilost stanovena“* (nepotřebujeme k této živnosti žádný doklad o vzdělání nebo praxi, spadají zde veškeré činnosti, které nepatří do živností vázaných a řemeslných, jedná se např. o chov zvířat a jejich výcvik, výrobu hnojiv, výrobu strojů a zařízení a další).

Pokud se fyzická osoba rozhodne vést živnost ohlašovací, musí tuto skutečnost nahlásit živnostenskému úřadu. Ohlášení může být provedeno elektronickou cestou se zaručeným elektronickým podpisem, zasláním do datové schránky, pomocí Czech pointu nebo tím nejjednodušším způsobem zajít na živnostenský úřad a ohlásit živnost osobně. Ohlášení se provádí pomocí jednotného registračního formuláře, který slouží rovněž pro registraci k DPH, daňovou registraci nebo jako přihláška k nemocenskému či zdravotnímu pojištění. Ze živnostenského zákona musí fyzická osoba donést k ohlášení živnosti i určité doklady a dokumenty. Jedná se např. o doklad o bezúhonnosti, doklad o povolení k pobytu nebo doklad o odborné způsobilosti (je potřeba pouze u některých výše uvedených typů živností). Pokud jsou splněny všechny podmínky stanovené živnostenským zákonem, fyzická osoba bude zapsána do živnostenského rejstříku do 5 pracovních dnů ode dne ohlášení. (Hakalová, Pšenková, 2019)

Koncesované živnosti

Druhým typem jsou živnosti koncesované. Podmínkou k provozování koncesované živnosti je odborná způsobilost a oproti ostatním také státní povolení. Stát chce mít nad tímto typem živnosti kontrolu a dohled z důvodu bezpečnosti obyvatelstva, státních zájmů apod. Jedná se např. o provádění pyrotechnického průzkumu, provádění veřejných dražeb, provozování cestovní kanceláře a další. Pokud chce fyzická osoba provozovat koncesovanou živnost, musí dle § 50 odst. 1 živnostenského zákona požádat o vydání koncese. Způsoby podání žádosti jsou stejné jako u ohlašovací živnosti, tudíž použijeme jednotný registrační formulář. Živnostenský úřad posuzuje, zda žadatel splnil veškeré všeobecné a zvláštní podmínky a zda se u něj nevyskytuje překážka v provozování činnosti. Pokud je žádost schválena (je udělena koncese), fyzická osoba se запиše do živnostenského rejstříku do 5 pracovních dnů ode dne nabytí právní moci o udělení koncese. (Hakalová, Pšenková, 2019)

Ostatní způsoby podnikání

V České republice můžeme podnikat i bez živnostenského oprávnění. Činnosti, které nejsou živností, ale patří mezi způsob podnikání jsou uvedeny § 3 živnostenského zákona a v § 7 odst. 1 a 2 ZDP, a to zejména vykonáváme-li samostatnou činnost, jako je:

- zemědělská výroba, lesní a vodní hospodářství (nutná registrace na daném obecním úřadě, jedná se o pěstování zeleniny, okrasných rostlin, výroba osiv a sadby a další,
- činnost autorů (příjmy v podobě honorářů),
- podnikání podle zvláštních předpisů (činnosti spisovatelů, herců, hudebníků nebo činnosti podléhající státní zkoušce např. advokáti, soudní exekutoři, tlumočníci, znalci a další),
- nezávislá podnikání, která nejsou živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů. (Hakalová, Pšenková, 2019)

2.3 Daň z příjmů fyzických osob

Daň je povinná, nenávratná, neúčelová zákonem stanovená opakující se platba do veřejného rozpočtu. Je vymezena pouze zákonem. Každoročně musí

podnikatel uhradit daň do stanoveného termínu, popřípadě pravidelně platit zálohy. (Klimešová, 2018)

Poplatníkem je osoba, jejíž příjmy, majetek nebo úkony jsou podrobené dani. Jedná se o OSVČ, která ze svých příjmů platí daň. Poplatníci se v zákoně o dani z příjmů dělí podle § 1 na daňové rezidenty a daňové nerezidenty.

- Daňový rezident má v České republice bydliště, ve kterém se obvykle zdržuje nebo zde pobývá alespoň 183 dnů v kalendářním roce. Má daňovou povinnost jak na příjmy z České republiky, tak na příjmy ze zahraničí.
- Daňový nerezident se v České republice zdržuje jen za účelem studia nebo léčení. Má daňovou povinnost jen na příjmy z České republiky. (ZDP § 2, odst. 2, 3)

2.3.1 Předmět daně z příjmů fyzických osob

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou:

- a) příjmy ze závislé činnosti (§ 6)*
- b) příjmy ze samostatné činnosti (§ 7)*
- c) příjmy z kapitálového majetku (§ 8)*
- d) příjmy z nájmu (§ 9)*
- e) ostatní příjmy (§ 10)*

a) příjmy ze závislé činnosti (§ 6)

Patří zde příjmy z pracovněprávního vztahu, služebního a členského poměru, z funkčního požitku, příjmy za práci člena družstva, společníka s.r.o., komandisty v komanditní společnosti. Dále odměny za člena orgánu právnické osoby nebo likvidátora. Příjmy, kdy poplatník při výkonu práce pro plátce je povinen poslouchat příkazy plátce. (ZDP § 6, odst. 1)

b) příjmy ze samostatné činnosti (§ 7)

Jsou to příjmy ze zemědělské výroby, lesní a vodní hospodářství, živnostenského nebo jiného podnikání dle zvláštních podnikatelských oprávnění (např. auditor, daňový poradce). Příjmy z podílu společníka veřejné obchodní společnosti, autorských práv, z nájmu majetku v obchodním majetku a příjem z

výkonu nezávislého podnikání (např. spisovatel, hudebník, herec). (ZDP § 7, odst. 1, 2)

c) příjmy z kapitálového majetku (§ 8)

Jedná se o podíly na zisku obchodní korporace, fondu, tichého společníka, úroky jako výnosy z vkladů, výhry, dávky penzijního připojištění, příjem ze soukromého pojištění, plnění ze zisku svěřeneckého fondu nebo rodinné fundace. Tyto příjmy jsou zdaňovány zvláštní sazbou daně dle § 36 ZDP.

Příjmy zahrnuté do dílčího základu daně podle § 8 ZDP v daňovém přiznání. Jedná se například o úroky z vkladů na podnikatelský účet, úroky z poskytnutých zápůjček a úvěrů, úroky, které náleží členům obchodní korporace z hodnoty splaceného vkladu. Pokud se jedná o příjem zahrnutý do dílčího základu daně, poplatník si může uplatnit slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč. (Klimešová, 2018)

d) příjmy z nájmu (§ 9)

Zde můžeme zahrnout příjmy z nájmu nemovitých věcí a bytů, příjmy z nájmu movitého majetku (které nejsou zařazeny v obchodním majetku podnikatele). Do této skupiny nepatří příležitostní nájem, který je zařazen do § 10 ostatní příjmy. Tyto příjmy tvoří dílčí základ daně. Od příjmů můžeme odečíst výdaje související s dosažením, zajištěním a udržením těchto příjmů. Lze odečíst i daňovou ztrátu. Pokud příjmy z nájmu jsou ve společném jmění manželů, daň je odváděna pouze jedním z nich. (Klimešová, 2018)

e) ostatní příjmy (§ 10)

V poslední kategorii příjmů se nachází příjmy, které zvyšují majetek poplatníka a nepatří do žádné kategorie příjmů § 6 - § 9. Jsou to příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu movitých věcí včetně příjmů ze zemědělské výroby, lesní a vodní hospodářství neprovozovány podnikatelem. Tyto příjmy jsou od daně osvobozeny, pokud jejich úhrn nepřesáhne ve zdaňovacím období částku 30 000 Kč. Dále zde patří příjmy z převodu nemovitých věcí, cenných papírů a jiných, příjmy z převodu účasti na s. r. o., zděděná práva, přijaté důchody, výživné. Příjmy z převodu podílů člena obchodní

korporace, majitele podílového listu. Výhry v hrách, soutěžích a další. (ZDP § 10, odst. 1, 3)

Dílčím základem daně je příjem dle § 10 snížený o prokazatelné výdaje pouze na dosažení příjmu (nikoli na zajištění a udržení příjmu). Nelze uplatnit odpisy hmotného majetku, rezervy na opravu hmotného majetku apod. (Klimešová, 2018)

2.3.2 Základ daně z příjmů fyzických osob a sazba daně

Základem daně je částka příjmů snížená o výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Máme celkem 5 dílčích základů daně podle jednotlivých druhů příjmů. Pokud poplatníkovi plynou 2 či více druhů příjmů, je základem daně součet jednotlivých příjmů. Pokud výdaje přesáhnou příjmy uvedené v §7 a §9, je vzniklý rozdíl ztrátou. Tuto daňovou ztrátu lze uplatnit odečtením od úhrnu dílčích základů daně uvedených v § 7 až § 10 ZDP.

Do základu daně se nezahrnují příjmy od daně osvobozené a příjmy, ze kterých se vybírá daň zvláštní částkou dle § 36 ZDP ze samostatného základu daně. Rovněž se zde nezahrnují příjmy spadající do samostatného základu daně, které jsou zdaněné srážkovou daní 15 %. Jedná se např. o dohodu o provedení práce, kde nebylo podepsané daňové prohlášení nebo úroky na účtu, který není určen pro podnikání. V takovém to případě daň odvádí státu ten, kdo vyplácí příjem. (Klimešová, 2018)

Pro zjištění daňové povinnosti poplatníka je nutné znát sazbu daně. V zákoně o daních z příjmů je uvedeno následující: „*daň ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně (§ 15) a o odčitatelné položky od základu daně (§ 34) zaokrouhleného na celá sta Kč dolů činí 15 %.*“ (ZDP § 16)

Solidární zvýšení daně

Solidární daň slouží k dosažení snížení schodku státního rozpočtu. Jedná se o daň, která je stanovena pro osoby s nadlimitními příjmy. Solidární dani podléhají pouze příjmy ze závislé činnosti (§ 6) a příjmy ze samostatné činnosti (§ 7). Sazba činí 7 % z kladného rozdílu mezi součtem příjmů zahrnovaných do dílčího základu daně podle §6 a §7 a 48násobkem průměrné mzdy stanovené pro daný rok. V roce 2019 jde o částku 1 569 552 Kč. Nad tento příjem musí

poplatník odvést 15 % daň a k tomu i solidární zvýšení daně ve výši 7 %. (Dvořáková a kol., 2018)

2.4 Příjmy osvobozené od daně

Všechny příjmy, které jsou osvobozené od daně najdeme v § 4 ZDP. Do těchto příjmů patří zejména:

- příjem z prodeje rodinného domu a jeho pozemku nebo jednotky, která nezahrnuje nebytový prostor a jeho pozemek, ve kterém měl prodávající bydliště nejméně 2 roky před prodejem. Může se jednat i o dobu kratší než 2 roky, ale v takovém případě musí prodávající použít prostředky z prodeje na uspokojení jeho bytové potřeby (v určitém časovém úseku). Pokud mají daný objekt ve vlastnictví manželé, stačí aby podmínky pro osvobození splnil jeden z nich,
- příjem z prodeje nemovitých věcí ostatních neosvobozených, pokud uplyne doba 5 let mezi nabytím nemovitosti a jejím prodejem,
- příjem z prodeje hmotné movité věci, která je nebo byla 5 let před prodejem zařazena do obchodního majetku a nepřesáhne-li doba mezi nabytím a prodejem 1 rok. Nepatří zde příjem z prodeje cenného papíru, motorového vozidla, lodě nebo letadla,
- ostatní příjmy například v podobě přijaté náhrady majetkové či nemajetkové újmy, ceny z veřejné nebo reklamní soutěže, dávky nebo služby plynoucí z nemocenského a důchodového pojištění, stipendia, některé dotace a další. (Klimešová, 2018)

Všechny příjmy osvobozené musí splnit určité podmínky. Pokud tyto podmínky nesplní, nespádají do kategorie osvobozených.

2.5 Nezdánitelné části základu daně

Tyto nezdánitelné části lze odečíst od základu daně. Jedná se o tyto položky:

a) Dary-bezúplatná plnění lze poskytnout obcím, krajům, státu, právnickým osobám se sídlem v České republice. Můžeme financovat vědu a výzkum, kulturu, školství, podporu a ochranu mládeže. Dále fyzické osoby, které sídlí v České republice a jsou poskytovateli zdravotních služeb nebo provozující

školská zařízení a zařízení pro péči o toulavá nebo opuštěná zvířata a mnoho dalších. Hodnota musí přesáhnout 2 % ze základu daně anebo částku alespoň 1000 Kč. Dary lze jednotlivě sčítat. Maximální hodnota darů, jakou lze odečíst je 15 % ze ZD. Hodnota jednoho odběru krve činí 3000 Kč a hodnota odběru orgánu žijícího dárce činí 20 000 Kč. (ZDP § 15 odst. 1)

b) Úroky-zaplacené z úvěru ze stavebního spoření nebo hypotečního úvěru (snížený o státní příspěvek) použitého na bytové potřeby. Poplatník si může odečíst maximálně 300 000 Kč na hospodařící domácnost. Podmínkou je vlastnictví bytu či domu. (ZDP § 15 odst. 3)

c) Příspěvky-na penzijní připojištění se státním příspěvkem, penzijní pojištění a doplňkové penzijní spoření. Od základu daně lze odečíst částku zaplacených příspěvků sníženou o 12 000 Kč. Aby bylo možné daný příspěvek odečíst od ZD, musí být vyšší než 12 000 Kč ročně, což činí měsíční úložku vyšší než 1000 Kč. Maximálně lze odečíst 24 000 Kč za daný rok. U penzijního pojištění je zde podmínka, že smlouva musí být uzavřena na dobu minimálně 5 let s výplatou při dosažení věku 60 let. (ZDP § 15, odst. 5)

d) Pojistné-na soukromé životní pojištění. Výplata pojistného musí být sjednána až po 5 letech a zároveň při dosažení věku 60 let poplatníka. Maximální částka, kterou lze ve zdaňovacím období odečíst činí 24 000 Kč ročně. (ZDP § 15, odst. 6)

e) Členské příspěvky-jedná se o zaplacené členské příspěvky. Lze odečíst 1,5 % zdanitelných příjmů podle § 6, kromě příjmů zdaněných srážkovou daní. Maximálně lze odečíst 3000 Kč ročně. (ZDP § 15, odst. 7)

f) Úhrada za zkoušky-ověřující výsledky dalšího vzdělání. Maximálně lze odečíst 10 000 Kč ročně. Pokud má poplatník zdravotní postižení, lze odečíst až 13 000 Kč. Jedná-li se o těžší zdravotní postižení, lze odečíst až 15 000 Kč. (ZDP § 15, odst. 8)

U daňových nerezidentů ČR, ale zároveň u daňových rezidentů členského státu EU je možné uplatnit nezdánitelné části ZD pouze tehdy, pokud součet jejich příjmů na území ČR (kromě příjmů osvobozených, zdaněných srážkou nebo nejsou předmětem daně) činí nejméně 90 %. Postavení daňových nerezidentů se blíží k postavení daňových rezidentů, a proto jim jsou taktéž uznávány úlevy. (Dvořáková a kol., 2018)

2.6 Položky odčitatelné od základu daně

Od základu daně můžeme odečíst vzniklou daňovou ztrátu. Daňovou ztrátou se rozumí rozdíl, kdy výdaje převyšují příjmy. Daňová ztráta se uplatňuje za těchto podmínek:

- je možné odečíst vzniklou ztrátu za předchozí zdaňovací období nebo pouze jeho část,
- ztrátu lze odečíst maximálně v 5 zdaňovacích obdobích následujících po období, kdy byla ztráta vyměřena.

Jak už jsme zjistili výše, ztráta se nesmí uplatnit proti příjmu ze závislé činnosti dle § 6 a vzniká jen z příjmů ze samostatné činnosti dle § 7 a z nájmů dle § 9. (ZDP § 34, odst. 1)

Každá vyměřená daňová ztráta je samostatná odčitatelná položka. Zákon o daních z příjmu nestanovuje žádný postup, jak odečítat ztráty, proto to záleží pouze na poplatníkovi. Daňovou ztrátu lze odečítat maximálně do výše základu daně. Zbylou ztrátu může poplatník přenést do následujícího zdaňovacího období.

Od základu daně můžeme také odečíst projekty výzkumu a vývoje. Jedná se o výdaje (náklady), které poplatník vynaložil na realizaci projektu výzkumu a vývoje. Od základu daně lze odečíst 100 % těchto výdajů na realizaci projektu. Jedná se také o výdaje na udržení, dosažení a zajištění příjmů, které jsou evidovány odděleně od zbylých výdajů (nákladů). Pokud poplatník odpočet nemůže uplatnit například z důvodu nízkého základu daně, lze uplatnit do 3 let od vzniku nároku. (Dvořáková a kol., 2018)

2.7 Slevy na dani

Slevy na dani se odečítají od 15 % základu daně. V následující tabulce č. 2.1. uvedeme základní druhy slev a poté pod tabulkou detailněji rozebereme.

Tab. č. 2.1. Slevy na dani

DRUHY SLEV	ROČNÍ ČÁSTKA
Poplatník	24 840 Kč
Částečná invalidita	2 520 Kč
Plná invalidita	5 040 Kč
Držitel průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Manžel/ manželka	24 840 Kč
Student	4 020 Kč
Dítě	Podle počtu dětí
Umístění dítěte	Do výše minimální mzdy

Zdroj: Vlastní zpracování dle ZDP § 35a a § 35c

- sleva na poplatníka-dle § 35ba ZDP základní sleva na poplatníka. Nelze vypočítat na měsíc. Na slevu mají nárok všichni, kdo měli zdanitelné příjmy.
- základní sleva na invaliditu-dle § 35ba jedná se o poplatníky, kterým byl přiznán invalidní důchod invalidity prvního nebo druhého stupně z důchodového pojištění. Jedná se o částku 2 520 Kč ročně.
- rozšířená sleva na invaliditu-dle § 35ba ZDP pro poplatníky, kterým byl přiznán invalidní důchod invalidity třetího stupně nebo jiný důchod, kde je uvedena invalidita třetího stupně. Jedná se o částku 5 040 Kč ročně.
- sleva ZTP/P-dle § 35ba ZDP je-li poplatníkovi přiznán nárok na průkaz ZTP/P. Jedná se o částku 16 140 Kč.
- sleva na manžela/manželku-dle § 35ba ZDP poskytována na druhého z manželů, který žije s poplatníkem ve společné domácnosti a nemá vlastní příjem vyšší než 68 000 Kč za rok. Pokud je druhý z manželů, na kterého se uplatňuje sleva, zároveň držitelem průkazu ZTP/P, částka se zvyšuje na dvojnásobek, to je na 49 680 Kč. Vlastním příjmem se rozumí: příjmy dle § 6 až § 10 ZDP, příjmy osvobozené (včetně důchodů, nemocenských dávek a spol.) nebo příjmy, které nejsou předmětem daně.

- sleva na studenta-dle § 35ba ZDP určena poplatníkům v době, kdy se připravují na své budoucí povolání studiem nebo výcvikem do věku 26 let, v případě prezenční formy doktorského studijního programu se stanovuje doba až do 28 let.
- daňové zvýhodnění na dítě-dle § 35c ZDP žijící s poplatníkem ve společné domácnosti. Částka se odvíjí podle počtu dětí. Na jedno vyživované dítě 15 204 Kč. Na druhé vyživované dítě 19 404 Kč. Na třetí a každé další vyživované dítě 24 204 Kč. Pokud je dítě zároveň držitelem průkazu ZTP/P, částka se zdvojnásobí. Slevu si může uplatnit pouze jeden z rodičů. Daňové zvýhodnění se uplatňuje jako sleva na dani, lze odečítat od nuly. Vzniká zde poplatníkovi daňový bonus. Jeho výše musí činit minimálně 100 Kč a maximálně 60 300 Kč ročně. Je zde podmínkou minimální příjem poplatníka z příjmu dle § 6 nebo § 7 ve výši šestinásobku minimální mzdy. Pro rok 2019 je to částka 80 100 Kč za rok.
- sleva za umístění dítěte-dle § 35bb ZDP jako náhrada za vynaložené výdaje za umístění vyživovaného dítěte poplatníka v předškolním zařízení. Tyto výdaje nesmí být uplatněny jako výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů poplatníka. Dítě musí žít s poplatníkem ve společné domácnosti a slevu lze uplatnit maximálně do výše minimální mzdy.
- sleva na evidenci tržeb-dle § 35bc ZDP jedná se o jednorázovou slevu na dani. Je možné si odečíst částku 5000 Kč ve zdaňovacím období, ve kterém poplatník poprvé zaevidoval tržbu. Sleva se odečítá z kladného rozdílu 15 % dílčího základu daně a základní slevy na poplatníka. Pokud poplatník dosáhne v daném roce, ve kterém poprvé evidoval tržbu ztráty ze samostatné činnosti, slevu není možno uplatnit v tomto roce ani v ostatních, kdy dosáhl zisku.

2.8 Daňová optimalizace

Daňová optimalizace je pro poplatníky jednoduchý a legální způsob, jak si v určitých zákonem stanovených podmínkách minimalizovat svou daňovou povinnost.

Tohle jednání je pro každého poplatníka individuální. Záleží na jeho motivaci, velikosti podniku nebo jaký je schopen vytvářet zisk. Daňovou optimalizaci můžeme provést následujícím způsobem:

- rozdělení společných příjmů a výdajů
- rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osoby

Rozdělení společných příjmů a výdajů

Podnikatel se může sdružit s jinými fyzickými osobami (podnikateli) a jejich podnikání se stane společným. Dle § 2716 NOZ se tato sdružení fyzických osob nazývají „společnosti“ a účastníci společnosti se nazývají „společníky společnosti“. Příjmy, které společnost dosahuje se rozdělují na jednotlivé společníky společnosti a tito jednotliví společníci je zdaní samostatně. Příjmy a výdaje se rozdělují stejným dílem dle smlouvy a podle jednotlivého podílu společníka na společnosti. Daňová povinnost se tímto způsobem rozdělí mezi společníky. (Dvořáková a kol. 2018)

Rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osoby

Tímto způsobem je umožněno přenést část DZD ze samostatné činnosti na jinou osobu. Dle § 13 ZDP jsou spolupracující osoby označovány jako:

- manžel,
- osoba žijící s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti,
- člen rodiny, který se účastní rodinného závodu.

Dle § 700, odst. 1 NOZ „za rodinný se považuje závod, ve kterém společně pracují manželé nebo alespoň s jedním z manželů i jejich příbuzní až do třetího stupně nebo osoby s manžely sešvagřené až do druhého stupně a který je ve vlastnictví některé z těchto osob. Na ty z nich, kteří trvale pracují pro rodinný závod, se hledí jako na členy rodiny zúčastněné na provozu rodinného závodu.“

Podnikatel může rozdělit své příjmy dosažené z podnikání nebo jiné samostatné činnosti dle § 7 odst. 1 písm. a) -c) a odst. 2 ZDP a výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmu na výše vyjmenované spolupracující osoby. (Hakalová, Pšenková, 2019)

Spolupracující osoba je považována za podnikatele, a proto má povinnost registrovat se k dani z příjmů FO (od doby zahájení spolupráce) a také k sociálnímu a zdravotnímu pojištění. (Dvořáková a kol. 2018)

Dle § 13 ZDP rozlišujeme dva daňové režimy:

- rozdělení příjmů a výdajů na manželku či manžela, podíl na příjmech a výdajích maximálně 50 % a částka o kterou převyšují příjmy výdaje nesmí být větší než 540 000 Kč za zdaňovací období (měsíční částka maximálně 45 000 Kč),
- rozdělení příjmů a výdajů na ostatní spolupracující osoby, podíl na příjmech a výdajích maximálně 30 % a částka, o kterou převyšují příjmy výdaje nesmí být vyšší než 180 000 Kč za zdaňovací období (měsíční částka maximálně 15 000 Kč).

Příjmy a výdaje nelze rozdělovat:

- a) „na dítě, které neukončilo povinnou školní docházku,
- b) na dítě v kalendářních měsících, ve kterých je na něj uplatňováno daňové zvýhodnění na vyživované dítě,
- c) na manžela, je-li na něj uplatněna sleva na manžela a,
- d) na a od poplatníka, který zemřel.“ (ZDP § 13)

Další možnosti daňové optimalizace u fyzických osob mohou spočívat v tom, jakým způsobem uplatníme výdaje. Hlavním předpokladem je dobře znát co je a co není předmětem daně nebo co je za zákonem stanovených podmínkách od daně osvobozeno. Dále musíme správně používat nezdánitelné části daně, odčitatelné položky a uplatnění slev na dani. (Klimešová, 2018)

2.9 Výpočet daně z příjmů

Základem daně z příjmů je součet dílčích základů daně. Od výsledného základu daně lze odečíst nezdánitelné části základu daně a odčitatelné položky (uvedené výše). Tento základ musíme zdanit 15 % sazbou a dostaneme hodnotu

daně z příjmů. Od této daňové povinnosti může poplatník uplatnit slevy na dani a daňové zvýhodnění. Pokud při uplatnění daňového zvýhodnění jde daňová povinnost do záporných hodnot, výsledkem je daňový bonus (daná záporná hodnota). Daňový bonus je vyplácen od minimální hodnoty 100 Kč až po hodnotu 60 300 Kč. (Dvořáková a kol., 2018)

2.9.1 Podání daňového přiznání

Daňový řád rozlišuje 3 daňové přiznání: řádné, opravné, dodatečné. Řádné daňové přiznání musí podat každý daňový subjekt, kterému to zákon ukládá za povinnost. Je povinen si sám vyčíslit daň a uvést další údaje pro vyměření daně. Daň je splatná k poslednímu dni podání daňového přiznání. Pokud daný subjekt udělá chybu a zatím neuplynula doba pro podání řádného daňového přiznání, může podat opravné daňové přiznání, ke kterému se bude přihlížet. Zjistí-li daňový subjekt, že jeho výše vyčíslené daně je nižší nebo naopak vyšší než uvedená, je povinen podat do konce měsíce následujícího ve kterém tuto chybu zjistil, dodatečné daňové přiznání a pokud bude třeba, daň ve stanovené době uhradit.

Daňové přiznání musíme podat ve lhůtě stanovené zákonem. Jedná se o lhůtu do 3 měsíců nebo do 6 měsíců po uplynutí zdaňovacího období. Zdaňovací obdobím je kalendářní rok, proto se daňové přiznání klasicky podává do 1. dubna. Ti, kteří mají povinnost ověřit účetní závěrku auditorem nebo kterým zpracovává daňové přiznání advokát či daňový poradce podávají daňové přiznání do 1. července. Lhůta pro podání daňového přiznání může být za určitých podmínek prodloužena. Pokud dojde ke zpoždění, vzniká poplatníkovi povinnost uhradit pokutu za opožděné tvrzení daně. Pokud poplatníkovi nevznikla daňová povinnost, je povinen tuto skutečnost ohlásit správci daně.

Povinnost podat daňové přiznání mají fyzické osoby v případě, že jejich dosažené příjmy jsou vyšší než 15 000 Kč (mimo příjmy osvobozené nebo příjmy zdaněné srážkou) nebo jsou jejich příjmy nižší než 15 000 Kč a vykážou daňovou ztrátu. Daňové přiznání naopak není povinen podat např. poplatník, který má příjmy ze závislé činnosti dle § 6 pouze od jednoho nebo postupně od více plátců. Podmínkou je podepsané prohlášení k dani u všech plátců a nemít příjmy dle § 7–10 ZDP vyšší než 6000 Kč. (Dvořáková a kol., 2018)

2.9.2 Zálohy na daň z příjmů

Zálohy se platí v zálohovém období, které se neshoduje se zdaňovacím. Je tím myšleno období od prvního dne následujícího, během kterého uplynula lhůta pro podání daňového přiznání. Výše zálohy je určena dle poslední vyměřené daňové povinnosti za předešlé období. Jedná se o výši:

- 40 % z poslední vyměřené daňové povinnosti, pokud přesáhla 30 000 Kč a zároveň je nižší než 150 000 Kč. Úhrada probíhá pololetně do 15. června a do 15. prosince, každá ve výši 40 %,
- 25 % z poslední vyměřené daňové povinnosti, pokud přesáhla 150 000 Kč. Úhrada probíhá čtvrtletně do 15. března, 15. června, 15. září a 15. prosince, každá ve výši 25 %.

Zálohy nemusí platit poplatník, který má vyměřenou daňovou povinnost nižší než 30 000 Kč, obce a kraje, poplatník, který nemá zdanitelné příjmy, zůstavitel ode dne smrti a poplatník, který si nechal stanovit daň paušálem.

Placení záloh se nevztahuje na příjmy ze závislé činnosti dle § 6. Zálohy ze závislé činnosti srazí poplatníkům zaměstnavatel. Základem pro výpočet zálohy je úhrn příjmů dle § 6, který snížíme o částky od daně osvobozeny a zároveň zvýšíme o povinné pojistné (34 %). Vznikne nám tzv. superhrubá mzda, kterou musíme správně zaokrouhlit a pak zjistíme 15 % zálohu na daň. Zálohu na daň platí pouze poplatníci, kteří podepsali daňové prohlášení a zároveň mají možnost uplatnit slevy na dani dle § 35ba ZDP. (Dvořáková a kol., 2018)

2.10 Sociální a zdravotní pojištění OSVČ

Povinnost platit sociální a zdravotní pojištění mají poplatníci, kteří mají příjmy ze samostatné činnosti dle § 7 nebo dosahují příjmu ze spolupráce dle § 13 ZDP.

Sociální pojištění – jedná se o nemocenské pojištění, důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Pojistné se platí v průběhu kalendářního roku formou měsíčních záloh. Nemocenské pojištění je dobrovolné, hradí se z něho nemocenská a peněžitá pomoc v mateřství. Pokud se rozhodneme přihlásit k nemocenskému pojištění, musíme splnit určité podmínky. Pojistné na důchodové pojištění činí 28 % a pojistné na státní politiku

zaměstnanosti 1,2 % (dohromady 29,2 %) z vyměřovacího základu v podobě 50 % daňového základu. Poplatník ho bude platit určitým způsobem podle toho, zda se jedná o hlavní nebo vedlejší osobu. Tuto charakteristiku uvedeme níže. Sociální pojištění neplatí osoby, které mají příjem dle § 7 odst. 6 (příjem autora v podobě honoráře) zdaňovaný srážkou v samostatném základu daně za předpokladu, že jejich příjem nepřekročí 10 000 Kč za kalendářní měsíc (stejná podmínka platí pro zdravotní pojištění).

Zdravotní pojištění – jedná se o nárok na poskytnutí bezplatné lékařské péče. Pojištění je povinné pro každého občana ČR, kromě studentů do 26 let, žen na mateřské nebo rodičovské dovolené, uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadu práce apod. Pojistné na zdravotní pojištění činí 13,5 % z 50 % příjmů z podnikání po odpočtu výdajů. Pojistné se platí stejně jako předchozí, v průběhu kalendářního roku formou měsíčních záloh. Způsob placení bude uveden níže podle rozdělení na hlavní a vedlejší osobu.

Podnikatel je povinen každoročně vykazovat přehled o jeho příjmech, výdajích a ostatních skutečnostech, k tomu připočte zaplacené zálohy na pojištění a zjistí, zda mu bude pojišťovna vracet určitou částku (má přeplatek) nebo zda musí určitou částku doplatit (má doplatek). Nadále si vypočítá, jakou zálohu bude platit následující rok. (Dvořáková a kol., 2018)

2.10.1 Hlavní a vedlejší osoby z pohledu sociálního zabezpečení

Za osobu vedlejší samostatně výdělečně činnou se považuje osoba dle § 9 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění, která v kalendářním roce:

- vykonávala zaměstnání (měla účast na nemocenském pojištění a sociálním zabezpečení),
- byl ji vyplácen invalidní důchod nebo starobní důchod,
- měla nárok na rodičovský příspěvek, pomoc v mateřství v podobě peněz nebo na výplatu nemocenského ze svého pojištění v zaměstnání,
- pokud osobně pečovala o osobu mladší 10 let, která je závislá na její péči v prvním, druhém, třetím nebo čtvrtém stupni a žije s OSVČ ve společné domácnosti. Může se jednat o osobu blízkou či ne,

- jedná se o nezaopatřené dítě dle § 20 odst. 3 písm. a) zákona o důchodovém pojištění (dítě, které ukončilo povinnou školní docházku a poté nejdéle do 26 let, pokud se soustavně připravuje na budoucí povolání),
- vykonávala službu v ozbrojených silách ČR.

Za skutečnosti splnění nějaké z uvedených podmínek musí ihned doložit, nejpozději ke dni vykazování příjmů a výdajů za kalendářní rok. Podnikatel vykonávající vedlejší činnost je povinen platit zálohy na důchodové pojištění pouze v případě, pokud se o to dobrovolně přihlásí nebo se jeho daňový základ zvedne nad zákonem stanovenou minimální částku. Podat daňové přiznání je vždy jeho povinností. (Dvořáková a kol., 2018)

Za osobu hlavní samostatně výdělečně činnou lze považovat osobu, která nemá žádný jiný příjem kromě příjmu dle § 7 ZDP, tudíž nesplňuje žádnou z podmínek uvedených výše pro vedlejší osoby dle § 9 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění. Osoba, vykonávající hlavní činnost má povinnost platit minimální zálohy na sociální a zdravotní pojištění.

V tabulce č. 2.2. jsou uvedeny částky pro sociální pojištění, které se týkají maximálního vyměřovacího základu, minimálního ročního vyměřovacího základu, minimální měsíční zálohy a minimální nemocenské.

Tab. č. 2.2. Částky vyměřovacího základu a měsíční zálohy OSVČ

	ROK 2018	ROK 2019
Maximální vyměřovací základ	1 438 992 Kč	1 569 552 Kč
Minimální roční vyměřovací základ (hlavní činnost)	89 940 Kč	98 100 Kč
Minimální roční vyměřovací základ (vedlejší činnost)	35 976 Kč	39 240 Kč
Minimální měsíční záloha (hlavní činnost)	2 189 Kč	2 388 Kč
Minimální měsíční záloha (vedlejší činnost)	876 Kč	955 Kč
Minimální nemocenské	115 Kč	138 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle Česká správa sociálního zabezpečení

V této tabulce č. 2.3. jsou uvedeny částky pro zdravotní pojištění. Maximální vyměřovací základ pro zdravotní pojištění byl v roce 2013 zrušen!

Tab. č. 2.3. Částky vyměřovacího základu a měsíční zálohy OSVČ

	ROK 2018	ROK 2019
Minimální vyměřovací základ	14 990 Kč	16 350 Kč
Minimální měsíční záloha	2 024 Kč	2 208 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle Portál pohoda

3 Účetní a daňové aspekty u podnikání fyzických osob

V této kapitole jsou uvedeny a popsány 4 možnosti vedení své podnikatelské činnosti. Podnikatel se může rozhodnout pro daňovou evidenci, uplatnění výdajů procentem z příjmů, stanovit si daň paušální částkou nebo vést účetnictví. Každý způsob obsahuje výhody či nevýhody, náležitosti a povinnosti, a je pouze na podnikateli, který způsob si zvolí. Správná volba může podnikateli výrazně snížit daňovou povinnost o kterou nám jde především.

3.1 Daňová evidence

Obsah a vymezení daňové evidence je uvedeno v ZDP. Konkrétně v § 7b je napsáno, že daňovou evidencí se rozumí evidence pro zjištění základu daně, daně z příjmů a obsahuje údaje o:

- příjmech a výdajích, které slouží k zjištění základu daně,
- majetku a dluhů.

Daňovou evidenci jsou povinny vést osoby, které nemají podle zákona o účetnictví povinnost vést účetnictví. To znamená, že neuplatňují výdaje procentem z příjmů dle § 7 odst. 7 ZDP a nemají stanovenou paušální daň dle § 7 ZDP. Dříve platilo jednoduché účetnictví, které bylo od roku 2004 nahrazeno daňovou evidencí. Daňová evidence je méně administrativně náročná a nepotřebujeme žádné speciální technické vybavení. V roce 2016 byl vložen do zákona o účetnictví § 13b, který opět umožňuje jednoduché účetnictví, ale fyzických osob (podnikatelů) se netýká.

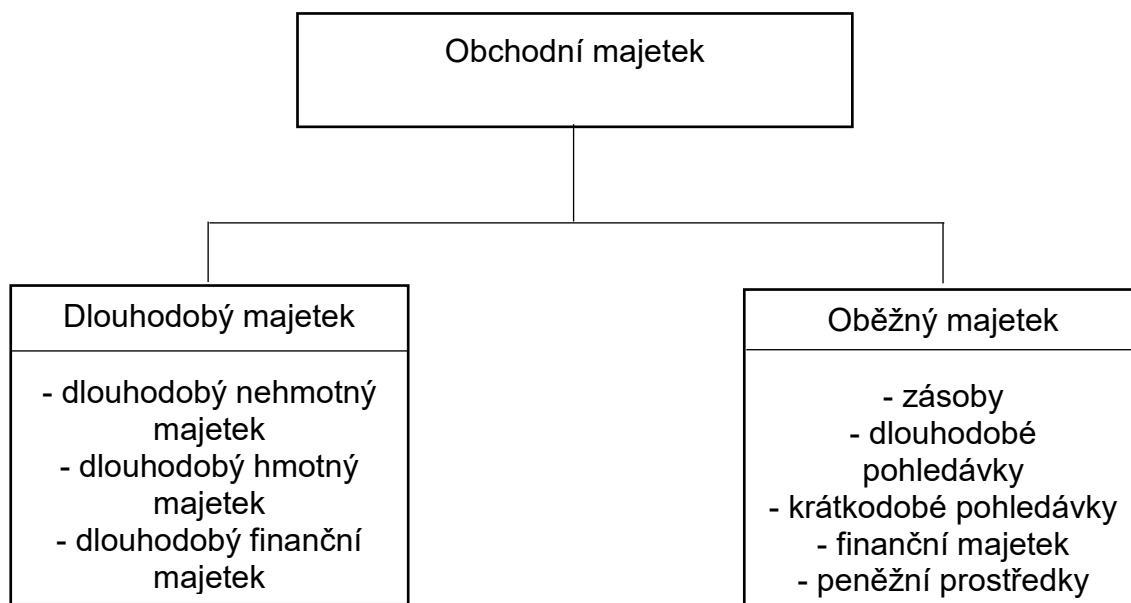
Při vedení daňové evidence je nezbytné oddělit příjmy a výdaje od evidence majetku a dluhů. V ZDP není uvedeno, v jaké formě máme daňovou evidenci vést, proto je zcela na nás, jaký způsob si vybereme. Musíme zvolit takovou formu, aby byla zajištěna průkaznost veškerých údajů a vše bylo podloženo příslušnými doklady. Daňovou evidenci můžeme vést ručně, pomocí softwaru nebo v knihách. Nesmíme zapomenout si také stanovit vnitřní předpisy (směrnice). Forma interních směrnic není upravena žádným právním předpisem, a proto závisí zcela na podnikateli, jestli je uvede popisným způsobem nebo formou tabulek. Mohou v nich být například tyto informace: jméno a příjmení

podnikatele, sídlo provozovny, způsob vedení daňové evidence, způsob provádění inventarizace, seznam používaných knih apod.

Daňová evidence si klade za cíl správně určovat daňové a nedaňové příjmy a výdaje, které slouží ke stanovení základu daně z příjmů za zdaňovací období, poskytovat podnikateli informace o jeho podnikatelské činnosti a všechny doklady řádně kontrolovat, zda jsou průkazné a podložené. (Hakalová, Pšenková, 2019)

Peněžní a hmotné toky jsou získávány z prodeje výrobků, zboží a služeb v podobě příjmů, a naopak jsou i výdajem na dosažení, zajištění a udržení těchto příjmů. Daňová evidence by proto měla zachytit veškerý majetek podnikatele, jenž ovlivňuje základ daně z příjmů. Tento majetek slouží podnikateli k jeho hospodářské činnosti a je v jeho vlastnictví. Strukturu majetku podnikatele, sloužící k jeho podnikání znázorňuje obrázek č. 3.1.

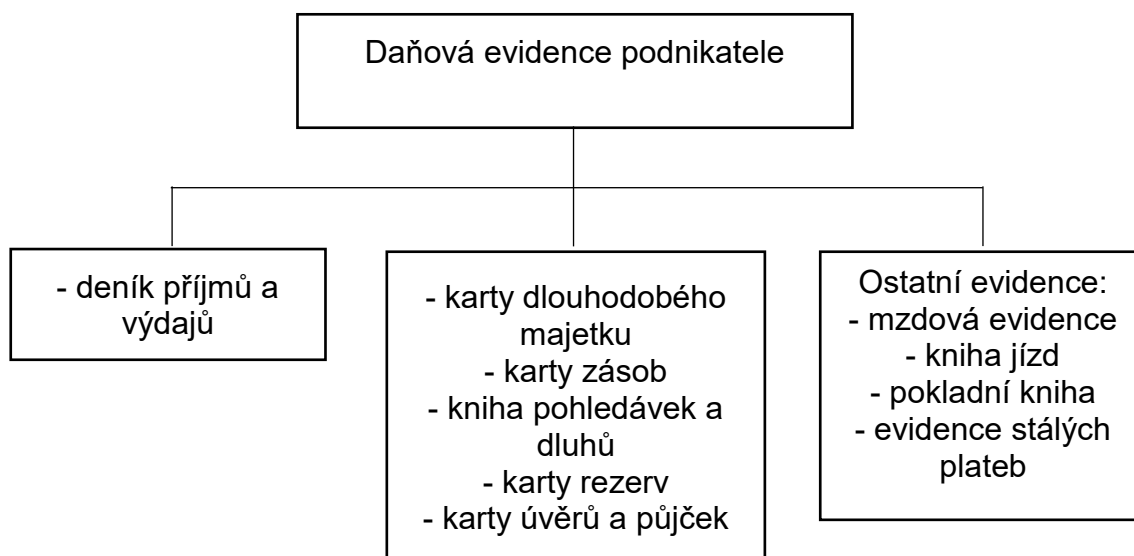
Obr. č. 3.1. Struktura majetku podnikatele

Zdroj: Vlastní zpracování dle Dušek, Sedláček, 2018 str. 15

Od této struktury obchodního majetku se odvíjí forma daňové evidence. Nejlepší zachycení peněžních prostředků je deník příjmů a výdajů, pro ostatní složky můžeme použít evidenční karty. Schéma daňové evidence podnikatele je uvedena v následujícím obrázku č. 3.2.

Obr. č. 3.2. Struktura daňové evidence podnikatele

Zdroj: Vlastní zpracování dle Dušek, Sedláček, 2018, str. 16

Podnikatel si může daňovou evidenci vést sám, v tomto případě musí dokonale znát zákony sloužící k jeho podnikatelské činnosti a k vedení daňové evidence. Podnikatel může pověřit vedením daňové evidence např. externí účetní nebo účetní firmu. V tomto případě je vhodné uzavřít s osobou pověřenou vedením daňové evidence smlouvu, ve které budou všechny náležitosti týkající se požadované činnosti.

3.1.1 Deník příjmů a výdajů

V peněžním deníku jsou zachyceny:

- příjmy a výdaje v hotovosti,
- příjmy a výdaje na bankovním účtu,
- průběžné položky.

Do deníku se nezapisují předpisy plateb, vystavené a přijaté faktury apod. Zápisy do deníku jsou uspořádány dle data uskutečnění. Přehled příjmů a výdajů musí odpovídat určitým právním předpisům např. dle ZDP. V peněžním deníku můžeme najít například údaje o příjmech a výdajích daňových a nedaňových, příjmy a výdaje na průběžných položkách, přehled o peněžních prostředcích v pokladně nebo na bankovním účtu. Tyto údaje musí být vhodně a přehledně uspořádány např. číslování zápisů nebo tvorba samostatných sloupců. Peněžní

prostředky na bankovních účtech se dokládají výpisem z bankovních účtů, aby byla zajištěna návaznost na zůstatky. Pro peněžní prostředky v pokladně platí stejný způsob dokládání příjmovými a výdajovými pokladními doklady. Pokud podnikatel eviduje v daňové evidenci devizy a valuty, může použít k přepočtu jednotný kurz vyhlášený Ministerstvem financí nebo využije kurzy devizového trhu uplatňované podle zákona o účetnictví. (Hakalová, Pšenková, 2019)

Příjmy a výdaje zaznamenávají se do peněžního deníku se z daňového hlediska rozdělují na:

- příjmy zahrnované do základu daně,
- příjmy nezahrnované do základu daně,
- výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů,
- výdaje, které nelze uznat na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Příjmy zahrnované do základu daně neboli daňové příjmy souvisí s podnikatelskou činností. Jedná se o příjmy z prodeje svých výrobků, zboží, poskytnutých služeb nebo z prodeje majetku zahrnutém v obchodním majetku. V peněžním deníku by mělo být členění na daňové příjmy v kategorii prodej zboží, prodej výrobků, prodej služeb a ostatní příjmy.

Příjmy nezahrnované do základu daně neboli nedaňové příjmy z podnikatelské činnosti. Jedná se o příjmy, které byly už dříve zdaněny nebo vůbec nepodléhají dani z příjmů. V peněžním deníku by mělo být členění na nedaňové příjmy v kategorii příjmy zdaněné srážkou, DPH na výstupu (pouze u plátce DPH), úvěry a zápůjčky, peněžité vklady a ostatní příjmy.

Výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů neboli daňové výdaje vznikají v souvislosti s výše uvedenými příjmy z podnikání a dle ZDP snižují základ daně. V peněžním deníku by mělo být členění na daňové výdaje v kategorii nákup materiálu, zboží, nákup drobného hmotného a nehmotného majetku, nákup nehmotného majetku, mzdové výdaje, platby pojistného za zaměstnance, provozní režie a ostatní výdaje.

Výdaje, které nelze uznat za výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů neboli nedaňové výdaje nesnižují základ daně dle ZDP. V peněžním deníku by mělo být členění na nedaňové výdaje v kategorii nákup hmotného majetku, odvod daně z příjmů podnikatele (včetně záloh), výdaje na účely, pro

které byla vytvářena zákonná rezerva v předchozích letech, DPH na vstupu (pouze u plátce DPH), osobní spotřeba podnikatele, platby pojistného za podnikatele, peněžité bezúplatné plnění, splátky úvěrů a zápůjček, výdaje na reprezentaci a ostatní výdaje.

Zda je příjem či výdaj daňový nebo nedaňový vyplývá ze zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů a závisí na předmětu podnikání a dané situaci podnikatele. (Hakalová, Pšenková, 2019)

3.1.2 Kniha pohledávek a dluhů

Kniha pohledávek je jednou z pomocných knih. Slouží k evidenci pohledávek podnikatele a jiných subjektů. Základem této knihy jsou vydané faktury. Jak bude kniha rozsáhlá a složitá závisí zcela na podnikateli a na jeho počtu vydaných faktur. Může vést klidně několik knih pohledávek, pokud si chce například každého odběratele zařadit pod jinou knihu. V knize pohledávek by měly být údaje o poskytnutých zálohách, zápůjčkách, pohledávkách, pojistné na sociální, zdravotní pojištění a státní politiku nezaměstnanosti, údaje o nepřímých daních a ostatních pohledávkách.

Kniha dluhů je také jednou z pomocných knih. Slouží k evidenci dluhů podnikatele k jiným subjektům. Základem této knihy jsou přijaté faktury. Také si můžeme vytvořit hned několik knih dluhů dle našich požadavků. V knize dluhů by měly být údaje o věřitelích, přijatých zálohách, úvěrech, dluzích z titulu daně z příjmů či nepřímých daní, pojistné na sociální, zdravotní a státní politiku nezaměstnanosti a ostatních dluzích.

V knize pohledávek a dluhů sledujeme i vystavené nebo přijaté šeky. Jejich proplacení se poté následně zaznamenává do peněžního deníku, stejné je to i v případě platební karty. Pokud dojde ke změně, vzniku nebo zániku pohledávky či dluhu, situaci musíme ihned zaznamenat do knihy pohledávek a dluhů. (Hakalová, Pšenková, 2019)

3.1.3 Ostatní pomocné knihy

Pomocné knihy v daňové evidenci doplňují peněžní deník a knihu pohledávek a dluhů. Podnikatel je vede v případě potřeby. Jedná se o knihy hmotného a nehmotného majetku, knihy zásob a cenin, mzdová agenda, karty časového rozlišení a zákonných rezerv, knihy evidence jízd apod.

Evidence hmotného a nehmotného majetku

Hmotný a nehmotný majetek pořízený podnikatelem a zapsán v obchodním majetku evidujeme v knize majetku nebo na kartách majetku. Pořízení nehmotného majetku i jeho technické zhodnocení patří do výdajů daňových a je zapsán do peněžního deníku již v okamžiku pořízení. Pořízení hmotného majetku je v peněžním deníku zachyceno jako výdaj z pokladny nebo z bankovního účtu. Pořízení hmotného majetku řadíme jako výdaj nedaňový. Do výdajů daňových lze zachytit až jeho odpisování (způsob odpisování dle ZDP). Daňové odpisy přenášejí hodnotu majetku do daňově uznatelných výdajů a tím ovlivňují výši základu daně po několik let, dokud nedojde k úplnému odepsání hodnoty majetku. Stejným způsobem se postupuje u technického zhodnocení (rekonstrukce, stavební úpravy apod.), které je upraveno v § 33 ZDP. (Hakalová, Pšenková, 2019)

Evidence zásob

Zásoby sledujeme v knize zásob. Jedná se o materiál, nedokončenou výrobu, polotovary, vlastní výrobky, zvířata a o neprodané zboží. Do knihy zásob lze také zachytit hmotný majetek do 40 000 Kč s dobou používání delší než 1 rok označený jako drobný hmotný majetek. Při inventarizaci (na konci zdaňovacího období) musíme prokázat stav zásob a způsob ocenění. Zásoby oceňujeme dle způsobu získání. Pokud zásoby koupíme, ocenění je cenou pořízení. V případě vlastní výroby jsou zásoby oceněny na úrovni vlastních nákladů. Při bezúplatném nabytí zásoby oceníme dle určené oceňovací vyhlášky a pokud je vložíme do obchodního majetku jsou oceněny pořizovací nebo reprodukční cenou. Pokud podnikatel začíná podnikat, zásoby vložené do obchodního majetku v roce zahájení nebo v předcházejícím roce zahájení činnosti jsou daňově uznatelným výdajem. (Dušek, Sedláček, 2018)

Evidence cenin

Ceniny jsou dálniční známky, kolky a poštovní známky, stravenky, telefonní karty apod. Zachycujeme je v knize cenin. Pokud podnikatel nakoupené ceniny ihned nespotřebuje, musí vést jejich evidenci, aby mohl na konci roku porovnat jejich stav se stavem fyzickým. V případě nákupu cenin (mimo stravenky) zaznamenáváme do peněžního deníku jako výdaj daňový v kategorii

provozní režie. Stravenky se považují za výdaj daňový jen do určitého limitu, který stanovuje ZDP.

Mzdová agenda

Mzdovou agendu vede zaměstnavatel svým zaměstnancům. Jsou v ní uvedené informace o mzdě zaměstnance, provedení srážek a slouží pro kontrolu správce daně, zdravotních a sociálních orgánů. Jedná se o výplatní pásy, daňová prohlášení, evidenční listy, různá pojištění apod. Každý zaměstnanec má svůj mzdový list za zdaňovací období. Mzdové listy pro účely důchodového pojištění jsou zaměstnavatelé povinni uschovávat 30 kalendářních dnů po daném roce, kterého se týkají.

Evidence zákonných rezerv

Podnikatel může tvořit v daňové evidenci rezervy dle Zákona o rezervách. Jedná se např. o rezervy na opravu hmotného majetku, rezervy na odbahnění rybníka, rezervy na pěstební činnost. Evidujeme je na inventárních kartách zákonných rezerv a musí být uvedeno jakým způsobem byla rezerva tvořena, čerpána a popřípadě zrušena. (Hakalová, Pšenková, 2019)

3.1.4 Uzavírání daňové evidence

Na konci zdaňovacího období dochází k uzavírání knih. Zjišťují se z peněžního deníku příjmy a výdaje v pokladnách, na bankovních účtech, kontrolují se zůstatky na průběžných položkách a celkové příjmy a výdaje. Zjišťuje se, kolik má podnikatel neuhrazených pohledávek a dluhů, jaký je stav majetku v knihách majetku a jaké jsou ostatní stavy v pomocných knihách.

Je důležité na konci zdaňovacího období udělat uzávěrkovou úpravu příjmů a výdajů. Jedná se o úpravu příjmů a výdajů dle ZDP. Tyto úpravy následně sníží nebo zvýší příjmy a výdaje. Výdaje daňové lze snížit či zvýšit například o zřizovací výdaje související se zahájením podnikání, daňové odpisy hmotného majetku, tvorbu zákonných rezerv, o časové rozlišení finančního leasingu, o výdaje na dopravu paušálem a další. Příjmy daňové lze snížit či zvýšit například o příjmy z postoupených pohledávek, zrušení zákonné rezervy z důvodu nerealizování věci nebo jejího nevyčerpání, aktivace hmotného majetku

vytvořeného ve vlastní režii a další. Tato úprava je nezbytná ke zjištění základu daně.

Podnikatel by měl na konci zdaňovacího období sestavit přehled o majetku a dlužích a přehled o jeho příjmech a výdajích. Tyto přehledy nejsou povinné, ale bude jich potřeba k vyplnění daňového přiznání. Daňové přiznání jsou poplatníci povinni podat nejpozději do 1. dubna (u zpracování daňovým poradcem se lhůta pro podání prodlužuje do 1. července). Daňovou evidenci máme povinnost uschovávat dle ZDP minimálně 3 roky od uplynutí lhůty pro podání řádného daňového přiznání. (Hakalová, Pšenková, 2019)

3.2 Výdaje uplatňované procentem z příjmů

Výdaje uplatňované procentem příjmů neboli výdaje paušální částkou najdeme v § 7 a ZDP. V následující tabulce č. 3.1. jsou uvedeny procenta a maximální možné výdaje pro rok 2019.

Tab. č. 3.1. Výdaje procentem z příjmů v roce 2019

80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů z řemeslného živnostenského podnikání	Maximálně lze uplatnit výdaje do částky 1 600 000 Kč
60 % z příjmů ze živnostenského podnikání	Maximálně lze uplatnit výdaje do částky 1 200 000 Kč
40 % z jiných příjmů ze samostatné činnosti, s výjimkou příjmů dle § 1 písm. d) a odst. 6	Maximálně lze uplatnit výdaje do částky 800 000 Kč
30 % z příjmů z nájmu zařazeném v obchodním majetku	Maximálně lze uplatnit výdaje do částky 600 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle ZDP § 7, odst. 7

Tento způsob si podnikatel může vybrat, pokud neuplatní výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Podnikatel vede pouze evidenci příjmů, pohledávek vzniklých z jeho podnikatelské nebo samostatné činnosti a nadále evidenci majetku, který lze odepisovat.

Hranice pro uplatnění výdajů se oproti předešlým rokům výrazně zvýšily. V roce 2005 bylo možné uplatnit pouze 50 % ze zemědělské výroby, 25 % ze živnostenského a ostatního podnikání a jen 20 % z pronájmů. Hned v roce 2006 došlo k výrazným změnám. Ze zemědělské výroby bylo možné uplatnit až 80 % výdajů, z řemeslné výroby 60 %, u živnostenského podnikání dokonce 50 %, ostatní podnikání 40 % a u pronájmů 30 %. Další úpravy se konaly v letech 2009 a 2010. V roce 2013 zavedli nové omezení pro OSVČ, které uplatňovaly výdajový paušál 30 % a 40 %. Nastavili tzv. horní hranici uplatnění výdajů, která činí 600 000 Kč pro paušál 30 % a 800 000 Kč pro paušál 40 %. Také pro tyto paušály zavedli omezení v uplatňování některých daňových slev, které upravuje § 35 ca ZDP. Jedná se o slevu na manžela nebo manželku a daňové zvýhodnění na vyživované dítě. V roce 2017 se procentní výše paušálů nezměnila, avšak nastala možnost výběru mezi dvěma způsoby stanovení paušálních výdajů. Starý způsob umožnil použít výdajový paušál na příjmy nepřesahující 2 000 000 Kč. Limity byly 1,6 mil. Kč pro 80 % paušál, 1,2 mil. Kč pro 60 % paušál, 800 tis. Kč pro 40 % paušál a 600 tis. Kč pro 30 % paušál. Při použití starého způsobu nebude možnost uplatnit slevu na manžela či manželku a daňové zvýhodnění na vyživované dítě. Nový způsob snížil limity paušálu na polovinu a zároveň snížil hranici příjmů nepřesahující 1 000 000 Kč. U nového způsobu lze uplatnit výše zmíněné daňové slevy. V roce 2018 platil pouze nový způsob a od roku 2019 se oproti loňskému roku hranice pro uplatnění výdajů o dvojnásobek zvýšily. Slevu na manžela či manželku a daňové zvýhodnění na dítě lze uplatnit.

Podnikatelé si vybírají tento způsob pro jeho značné výhody oproti skutečným výdajům. Jedná se především o nižší daňovou povinnost díky vysoce nastaveným paušálům a také nižší odvody na zdravotní a sociální pojištění včetně placení nižších záloh na toto pojištění. Určitě velkou výhodou je jednoduchost, minimální administrativní náročnost a velká úspora času, proto si mnozí podnikatelé vybírají tento způsob i v případě vyšších skutečných výdajů.

Podnikatel může přejít z výdajů uplatňované procentem z příjmů na daňovou evidenci a naopak. Pokud podnikatel uplatňoval v přechodím roce skutečně prokázané výdaje a chtěl by v dalším roce přejít na výdaje procentem z příjmů, musí upravit svůj základ daně za rok předcházející přechodu ze skutečných výdajů na výdaje procentem z příjmů o některé položky. Jedná se o zvýšení základu daně o cenu zásob, výši pohledávek, o zůstatky zákonných

rezerv a následné snížení základu daně o výši závazků (dluhů). Například pokud podnikatel v roce 2018 vedl daňovou evidenci (vykazoval skutečně vynaložené výdaje) a v roce 2019 chce přejít na výdaje procentem z příjmů, musí za rok 2018 podat dodatečné daňové přiznání, ve kterém musel provést změny uvedené výše. (Hakalová, Pšenková, 2019)

3.3 Daň stanovená paušální částkou

„Poplatníkovi, kterému kromě příjmů podle § 6 ZDP, příjmů od daně osvobozených a příjmů zdanitelných zvláštní sazbou daně plynou pouze příjmy podle § 7 odst. 1 písm. a) až c) ZDP včetně úroků z vkladů na účtu, který je podle podmínek toho, kdo účet vede, určen k podnikání poplatníka, pokud provozuje podnikatelskou činnost bez spolupracujících osob s výjimkou uvedenou v odstavci 2, u něhož roční výše těchto příjmů v bezprostředně předcházejících 3. zdaňovacích obdobích nepřesáhla 5 000 000 Kč a který není společníkem společnosti, může správce daně stanovit na žádost poplatníka podanou nejpozději do 31. ledna běžného zdaňovacího období daň paušální částkou.“ (Hakalová, Pšenková, 2019, str. 98)

Pokud poplatník uplatňuje daň stanovenou paušální částkou, má určité výhody:

- nemusí vést daňovou evidenci nebo účetnictví (s výjimkou § 4 odst. 7 Zákona o účetnictví),
- vede jednoduchou evidenci, nemusí prokazovat vynaložení výdajů,
- nemusí podávat daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob,
- snižuje riziko kontroly na daňové přiznání.

Výše daně paušální částkou se určí dle předpokládaných příjmů a výdajů, které jsou předmětem daně. Do těchto příjmů se zahrnuje i prodej majetku, který byl vložen do obchodního majetku a příjmy ze zrušení zákonné rezervy. Do výdajů se zahrnuje i zůstatková cena prodaného majetku, který lze odpisovat a výše vytvořené rezervy. Rozdíl mezi předpokládanými příjmy a výdaji se upraví o výdaje dle § 24 ZDP, upraví se také o nezdaniitelné části základu daně dle § 15 ZDP. Z tohoto rozdílu se vypočítá daň 15 % sazbou. Následně je možno uplatnit slevy na dani, ale poplatník vždy zaplatí minimální daň stanovenou paušální

částkou 600 Kč za zdaňovací období. Daň je splatná do 15. prosince běžného zdaňovacího období. Zálohy na daň z příjmů fyzických osob poplatník neplatí.

Správce daně stanoví daň paušální částkou do 15. května běžného zdaňovacího období. Pokud se tento termín nedodrží, nebude možné stanovit pro toto období daň paušální částkou. Správce daně také může zrušit daň paušální částkou, pokud její výše neodpovídá uvedeným příjmům z činnosti pro tuto daň nebo došlo ke změně podmínek uvedených v odst. 1.

Poplatník, který má stanovenou daň paušální částkou vede vždy jednoduchou evidenci o výši jeho příjmů, výši pohledávek a o hmotném majetku, který používá pro svou podnikatelskou činnost. Evidence slouží především pro ověření podmínek, zda může podnikatel uplatnit paušální daň. Poplatníkovi může vzniknout povinnost vést evidenci DPH, elektronickou evidenci tržeb a další. (Hakalová, Pšenková, 2019)

3.4 Účetnictví

Úpravu účetnictví uvádí Zákon o účetnictví 563/1991 Sb. v platném znění. Upravuje např. účetní jednotky, účetní období, předmět účetnictví, účetní závěrku, inventarizaci a další náležitosti. Dále se účetnictví řídí předpisy, kterými jsou:

- Vyhláška č. 500/2002 Sb., ustanovení pro podnikatele účtující v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů a,
- České účetní standardy pro jednotlivé typy účetních jednotek, udávající způsoby účtování.

Vyhláška č. 500/2002 Sb., je určena pro podnikatele a upravuje rozsah a způsob účetní závěrky, uspořádání aktiv, pasiv, nákladů a výnosů v účetní závěrce, označování a obsah podrozvahových účtů, tvorbu doplňujících informací v účetní závěrce, používání účetních metod zejména způsoby oceňování, odpisování, tvorbu a použití rezerv, popisuje metody přechodu z jednoduchého účetnictví nebo daňové evidence na účetnictví a další. (Vychopeň, 2018)

Další právní normy, které je třeba zmínit při vedení účetnictví:

- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník,
- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání,

- zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů.

Vedení účetnictví je administrativně nejnáročnější oproti ostatním výše uvedeným způsobům, proto je zcela zřejmé, že fyzické osoby povedou účetnictví pouze pokud jim to sám zákon uloží. Dle Zákona o účetnictví jsou fyzické osoby povinny vést účetnictví v následujících případech:

- a) *„fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku,*
- b) *ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty, včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč, a to od prvního dne kalendářního roku,*
- c) *ostatní fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého rozhodnutí,*
- d) *ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou společníky sdruženými ve společnosti, pokud alespoň jeden ze společníků splňuje určité podmínky,*
- e) *ostatní fyzické osoby, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní právní předpis.“* (Zákon o účetnictví § 1, odst. 2)

Účetní jednotky, které vedou účetnictví v plném nebo zjednodušeném rozsahu, účtují podvojnými zápisy o stavu a pohybu aktiv a pasiv, o nákladech, výnosech a o výsledku hospodaření. Při vedení účetnictví se musí účetní jednotky řídit určitými zásadami. Tyto zásady představují soubor určitých pravidel, podle kterých se účetní jednotka řídí. Některé zásady vymezuje zákon o účetnictví, jiné vycházejí z tradice účetnictví a nejsou formulovány v žádném zákoně.

- účtovat podvojnými zápisy v období, kdy dochází k uskutečnění účetního případu, bez ohledu na dobu úhrady, jedná se o tzv. aktuální princip,
- účetní jednotka je schopna platit své dluhy, neukončí ani neomezí svou činnost, jedná se o nepřetržitou činnost účetní jednotky,
- účetní jednotka podává věrný a poctivý obraz skutečnosti v účetní závěrce, jedná se o hlavní požadavek, který musí účetní jednotka splňovat. Jde o správné používání účetních metod v účetní závěrce.

Aby došlo k naplnění předmětu účetnictví musí být účetnictví vedeno:

- v souladu se zákonem o účetnictví a ostatními podzákonnými předpisy,
- musí být úplné – všechny účetní případy se řádně zaúčtovaly, věcně a časově souvisí s tímto obdobím, byla sestavena účetní závěrka případně výroční zpráva či konsolidovaná účetní závěrka. Po splnění těchto podmínek můžeme hovořit o účetnictví úplném,
- musí být průkazné – všechny účetní záznamy odpovídají skutečnosti, byla provedena inventarizace,
- musí být srozumitelné a trvanlivé – musí jít určit obsah záznamů, účetní záznamy pečlivě uschovány v takové formě, aby je bylo možné kdykoliv srozumitelně přečíst,
- účetní jednotky musí vést účetnictví v českém jazyce a zároveň v české měně. Pokud jsou závazky, pohledávky, podíly v obchodních společnostech apod. vyjádřeny v cizí měně, účetní jednotky jsou povinny současně použít i cizí měnu.

Každá fyzická osoba, která je účetní jednotkou je plně odpovědná za vedení účetnictví i v případě pověření jiné fyzické či právnické osoby. (Vychopeň, 2018)

3.4.1 Účetnictví ve zjednodušeném obsahu

Základní vedení účetnictví je podvojně v plném rozsahu. Účetní jednotka si stanoví obsah a uspořádání syntetických účtů dle směrné účtové osnovy podle které se po celou dobu řídí a také z ní vychází. Můžeme však od roku 2016 dle § 9 Zákona o účetnictví vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu. To platí v případě fyzických osob, které jsou mikro nebo malé účetní jednotky a nemají povinnost ověření účetní závěrky auditorem. Účetní jednotky, které vedou zjednodušené účetnictví

- nemusí používat analytické účty a účtovat na podrozvahových účtech,
- mohou spojit účtování v deníku s hlavní knihou,
- nepoužívají zásadu opatrnosti (to se netýká odpisů, zákonných rezerv a zákonných opravných položek),
- účetní závěrka je ve zjednodušeném rozsahu.

Pokud účetní jednotka vedla účetnictví v plném rozsahu a poté zjistila, že splňuje veškeré podmínky k vedení ve zjednodušeném rozsahu, je možno uskutečnit změnu způsobu vedení pouze k prvnímu dni účetního období následujícího po účetním období, kdy byly dané podmínky splněny. (Skálová a kol., 2019)

3.4.2 Účetní knihy

Při vedení podvojného účetnictví musíme jednotlivé účetní operace zachytit do účetních knih. Vedeme deník, hlavní knihu, knihy analytických účtů a knihy podrozvahových účtů.

Deník je účetní knihou, kde jsou všechny účetní operace chronologicky a časově uspořádány podle jejich vzniku. Deník spojuje doklady s hlavní knihou a odhaluje případné nedostatky v hlavní knize, zajišťuje průkaznost a spolehlivost účetních údajů. Stránky i řádky jsou v deníku očíslovány a každá účetní operace je zaznamenávána do samostatného řádku. Deník by měl obsahovat číslo řádku, datum zapsání položky, částku, druh a číslo dokladu pod kterým byla položka zapsána, účty Má Dáti a Dal a pro lepší orientaci by bylo vhodné uvést slovní popis operace.

Hlavní kniha nám dává informace o stavu a pohybu aktiv, pasiv, nákladů a výnosů. V hlavní knize jsou uspořádány účetní operace pomocí syntetických účtů. Syntetické účty musí odpovídat účtovému rozvrhu a měly by obsahovat alespoň zůstatky ke dni otevření hlavní knihy, obraty strany Má Dáti a Dal za kalendářní měsíc a zůstatky k okamžiku sestavení účetní závěrky. Do hlavní knihy můžeme zapisovat každý účetní případ jako v deníku nebo až souhrnný měsíční obrat jednotlivých účtů.

Knihy analytických účtů obsahují detailnější členění účtů syntetických, které jsou používány v hlavní knize. Používání těchto knih není v žádném zákoně stanoveno, účetní jednotka tyto knihy vede zcela z vlastní vůle např. kvůli detailnějším informacím. Peněžní částky analytických účtů se musí shodovat s obraty a zůstatky syntetických účtů. Používá se zde peněžní vyjádření nikoli použití měrných jednotek nebo množství.

Knihy podrozvahových účtů obsahují účetní zápisy, které se neuvádějí do předešlých účetních knih. (Skálová a kol., 2019)

Nejčastěji účetní jednotky otevírají účetní knihy dle § 17 zákona o účetnictví:

- ke dni vzniku povinnosti vést účetnictví,
- k prvnímu dni účetního období.

Při otevírání účetních knih se převedou počáteční stavy aktiv a pasiv podvojným zápisem pomocí účtu 70. Jedná se o počáteční účet rozvažný. Nákladové a výnosové účty počáteční stavy nemají.

3.4.3 Soustava účtů

Rozvahové účty se dále člení na aktivní a pasivní účty. Aktivní účet má počáteční stav na straně Má Dáti. Na této straně zaznamenáváme všechny položky, které tento účet zvyšují a na straně Dal položky, které tento účet snižují. U pasivního účtu se zaznamenává počáteční stav na straně Dal. Na této straně budeme zaznamenávat položky, které tento účet zvyšují a na straně druhé Má Dáti položky, které ho snižují. Součtu veškerých přírůstků a úbytků na účtech pasivních i aktivních bez počátečního stavu říkáme obrát. Pomocí obrátů vypočteme konečný zůstatek účtů.

Výsledkové účty rozdělujeme na nákladové a výnosové účty. Na nákladové účty zachycujeme veškerou spotřebu podniku např. spotřeba materiálu. Při správném hospodaření se všechny náklady podniku vrátí v tržbách za dané výrobky nebo služby, které se zachytí na výnosový účet. Výnosové a nákladové účty nemají počáteční stav, účtujeme na nich narůstajícím způsobem. Tyto účty nám tvoří hospodářský výsledek, který nám odhalí, zda podnik dosahuje zisk nebo ztrátu. Daný zisk nebo ztráta se následně projeví v rozvaze jako kladná nebo záporná položka.

Závěrkové účty použijeme v případě otevírání nebo zavírání účetních knih. Do této kategorie řadíme počáteční účet rozvažný, konečný účet rozvažný a účet zisku a ztrát.

Podrozvahové účty tvoříme v případě používání majetku, ke kterému nemá účetní jednotka vlastnické právo. Tento majetek byl pořízen např. z dotace, na finanční nebo operativní leasing, přijatý do úschovy. Doplňují informace o stavu majetku, finanční situaci podniku a dalších majetkoprávních skutečnostech.

Vnitropodnikové účty jsou obsaženy v účtové třídě 8 a 9. Jedná se o účty syntetické a jejich označení je v kompetenci účetní jednotky. (Kolektiv autorů, 2012)

3.4.4 Bilanční princip a rozvaha

V účetnictví je majetek účetní jednotky sledován ze dvou pohledů:

- druhová struktura majetku,
- zdroje financování majetku.

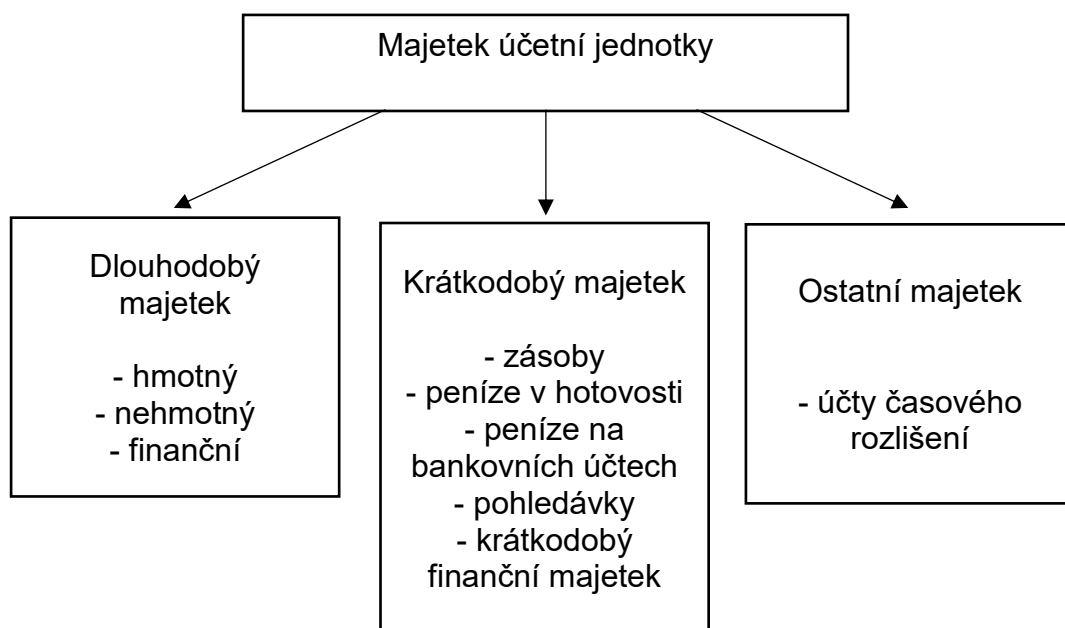
Z hlediska druhové struktury je majetek označován jako aktiva a z hlediska zdrojů z nichž byl pořízen jako pasiva. Tato klasifikace majetku představuje základ podvojnosti, bývá označován jako bilanční princip a je základem k tvorbě rozvahy. Bilanční princip je založen na rovnici $\text{aktiva} = \text{pasiva}$, tato rovnice platí v účetnictví vždy. Každá účetní operace tak vyvolá změnu vždy na straně účtu Má Dáti a na straně Dal.

Rozvaha je jeden z nejdůležitějších účetních výkazů, který má předepsanou formu a obsah a je to jediný výkaz, ze kterého zjistíme druhovou strukturu majetku a zároveň z jakých zdrojů byl pořízen. Z bilanční rovnice, která je základním prvkem rozvahy vyplývá, že se suma druhové struktury majetku musí rovnat sumě zdrojů, ze kterých byl tento majetek pořízen. V rozvaze jsou aktiva a pasiva uvedena v peněžním vyjádření a zachycena k tzv. rozvahovému dni. Zahajovací rozvaha se sestavuje při vzniku nového podniku, na konci účetního období se sestavuje rozvaha řádná. Může se stát, že budeme muset sestavit rozvahu v průběhu roku, v tomto případě se jedná o rozvahu mimořádnou.

Aktiva představují majetek podniku, který byl pořízen vlastními nebo externími zdroji. V rozvaze jsou uvedena aktiva podle doby stálosti. Z tohoto pohledu se aktiva dělí na stálá, oběžná a ostatní aktiva. Stálá aktiva neboli dlouhodobý majetek zůstávají účetní jednotce po dobu delší než 1 rok a postupně se opotřebovávají. Formou účetních odpisů přenášejí opotřebení do nákladů účetní jednotky. Oběžná aktiva spadají do kategorie krátkodobý majetek, zůstávají účetní jednotce v době kratší než 1 rok a spotřebovávají se většinou najednou. Ostatní aktiva neboli ostatní majetek slouží pro zachycení účtů časového rozlišení. Aby byla dodržena zásada, která říká, že v každém účetním

období musí být zachyceny pouze náklady a výnosy, které s ním věcně a časově souvisí (tzv. akruální princip), musíme výnosy a náklady vzniklé v jiném období upravit a zachytit na tyto účty časového rozlišení. Rozdělení aktiv podniku si uvedeme v následujícím schématu č. 3.4.

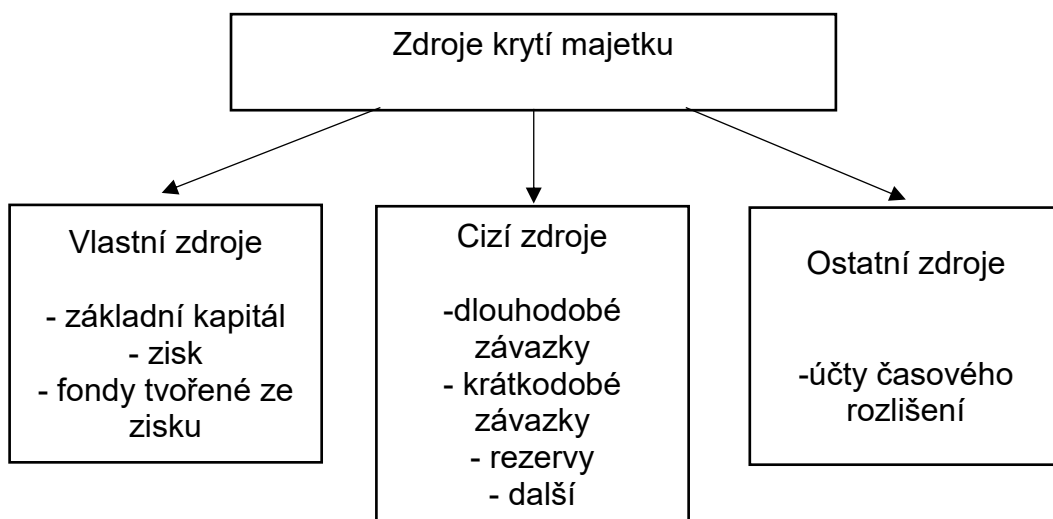
Obr. č. 3.3. Rozdělení majetku (aktiv) podniku

Zdroj: Vlastní zpracování dle Kolektiv autorů 2012, str. 42

Pasiva představují zdroje, ze kterých byl majetek pořízen. Jedná se o určitý závazek podniku. Příkladem vzniku pasiv je kupní smlouva. Pasiva podle vlastnictví rozlišujeme na vlastní a cizí zdroje. Vlastní zdroje vyjadřují část podnikového majetku, která je plně ve vlastnictví účetní jednotky. Byly vytvořeny vložením do podniku před začátkem podnikání nebo se vytvořili v průběhu hospodářské činnosti. Cizí zdroje jsou všechny závazky podniku. Závazek je výsledkem účetních operací uskutečněných v minulosti, jeho výše je vyjádřena v penězích a je známá jeho doba splatnosti a věřitel. Ostatní zdroje slouží pro zachycení účtů časového rozlišení. Rozdělení pasiv podniku si uvedeme v následujícím schématu č. 3.5.

Obr. č. 3.4. Zdroje krytí majetku

Zdroj: Vlastní zpracování dle Kolektiv autorů 2012, str. 48

3.4.5 Náklady, Výnosy, Výkaz zisku a ztráty

Náklady jsou vyjádřeny v peněžní formě a vznikají jako důsledek provádění jednotlivých operací v podniku. Pro podnik náklady znamenají souhrn spotřebovaných prostředků a práce za určité období a vztah podniku k vnějšímu okolí. Náklady jsou toková veličina vyjádřená za určitý čas, vstup a začátek podnikatelské činnosti.

Druhové náklady – odpovídají na otázku co bylo spotřebováno, jaká aktiva, služby nebo práce. Jsou obsaženy v 5 účtové třídě. Jedná se o náklady externí, jsou získávány z vnějšího okolí podniku. Jsou to např. spotřebované nákupy, služby, daně a poplatky, jiné provozní náklady.

Účelové náklady – mají účelové hledisko velmi široké. Můžeme tyto náklady třídit podle činností, středisek, výrobků atd. Finanční účetnictví používá dělení na náklady provozní a finanční. Podle tohoto členění bývá rozdělen i výkaz zisku a ztráty jako součet výsledku hospodaření z provozní činnosti a z finančních operacích.

Náklady podle dopadu do daňové problematiky – jedná se o náklady obsažené v 5. účtové třídě, které snižují aktiva podniku. Tyto náklady při transformaci výsledku hospodaření na daňový základ neslouží pro daňové účely v plné výši. Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů uvádí, o které náklady lze či nelze snížit daňový základ a náklady, které nelze odečítat od daňového základu.

Výnosy jsou prodané výkony podniku vyjádřené v penězích. Pro podnik znamenají úhradu za vynaložené náklady, zisk a vyjádření úspěšnosti na trhu.

Druhovité výnosy – jsou obsaženy v 6 účtové třídě a zahrnují tržby za vlastní výkony a zboží, jiné provozní výnosy (prodej majetku, přijaté pokuty a penále) a finanční výnosy (prodej cenných papírů, úroky, kurzové zisky)

Účelové výnosy – člení se stejně jako účelové náklady na finanční a provozní činnosti.

Daňové hledisko u výnosů – předmětem daně z příjmů jsou veškeré příjmy (výnosy) z činnosti a z majetku, není-li zákonem příjem osvobozen.

Výkaz zisku a ztráty je dalším účetním výkazem, ze kterého můžeme zjistit informace o stavu majetku a výsledky jeho používání. Obsahuje náklady a výnosy, ze kterých zjišťujeme v průběhu roku výsledek hospodaření podniku. Z výsledku hospodaření (z výsledovky) jsme schopni zjistit, jestli podnik vykazuje dostatečně velký zisk nebo ztrátu. Účetní jednotky, které podléhají auditu musí výkaz vyplňovat v plném rozsahu, ostatní vyplňují výkaz ve zjednodušené formě. (Skálová a kol., 2019)

3.4.6 Účetní uzávěrka a závěrka

Konečným krokem v účetnictví je sestavení účetní závěrky. Aby k tomu mohlo dojít, musí být nejdříve sestavena účetní uzávěrka a vypočtena a zaúčtována daň z příjmů.

Účetní uzávěrka obsahuje tzv. uzávěrkové operace. Každá účetní jednotka by měla postupovat podle vnitropodnikové směrnice, kde jsou popsány veškeré kroky k sestavení účetní uzávěrky. Musí dojít k zaúčtování níže uvedených operací:

- *„zaúčtování časového rozlišení nákladů a výnosů, zaúčtování dohadných položek,*
- *zaúčtování kurzových rozdílů,*
- *provedení inventarizace a zúčtování inventarizačních rozdílů,*
- *dle výsledku inventarizace stanovení opravných položek k aktivům,*
- *tvorba nebo zúčtování rezerv,*
- *výpočet a zaúčtování splatné a odložené daně.“* (Skálová a kol. 2019, str. 135)

Výpočet a zaúčtování daně z příjmů se nepromítá do výsledku hospodaření před zdaněním ani do základu daně. Pro zjištění daně z příjmů musíme nejdříve upravit hospodářský výsledek o položky, které podle zákona o dani z příjmů nelze zahrnout do nákladů nebo jsou omezeny stanovenými limity. Po úpravě lze hospodářský výsledek transformovat v základ daně. Následně se vypočte vlastní daňová povinnost a zaúčtuje se na příslušný účet před uzavřením účetních knih.

Po zaúčtování všech účetních operací může dojít k uzavření účetních knih. Při uzavírání účetních knih se zjištěný zisk nebo ztráta zjištěný pomocí konečného zůstatku nákladů a výnosů převádí na účet zisku a ztráty 710, konečné zůstatky aktivních a pasivních účtů se převádí na konečný účet rozvahový 702. Na základě účtů 702 a 710 se sestavuje účetní závěrka. (Skálová a kol., 2019)

Účetní závěrka je sestavována dle § 19 zákona o účetnictví k rozvahovému dni (ke dni, kdy se uzavírají účetní knihy). V tomto případě hovoříme o řádné účetní závěrce. V ostatních případech, jako je vstup do likvidace nebo vyhlášení konkurzu je sestavována mimořádná závěrka.

Účetní závěrka je tvořena ze tří částí:

- z rozvahy,
- z výkazu zisku a ztráty,
- z přílohy.

Nepovinou částí je tvorba přehledu o peněžních tocích (výkaz cash-flow) a přehled o změnách vlastního kapitálu.

Rozvaha a výkaz zisku a ztráty je popsán v kapitole výše. Můžeme ještě zmínit, že se rozvahové položky (aktiva) uvádějí jako neupravené o opravné položky o oprávk v brutto hodnotách, výše opravných položek a oprávek jako korekce a následně aktiva snižená o opravné položky a oprávk v netto hodnotách. V účetní závěrce se musí rovnat AKTIVA CELKEM v netto hodnotách a PASIVA CELKEM. Ve výkazu zisku se musí rovnat uvedený výsledek hospodaření za účetní období s výsledkem hospodaření běžného účetního období uvedeného v rozvaze.

Příloha doplňuje rozvahu a výkaz zisku o informace, které z nich nelze vyčíst (použité zásady, metody odpisování apod.). Obsah přílohy je upraven vyhláškou Ministerstva financí. (Skálová a kol., 2019)

Dle § 21 odst. 1 zákona o účetnictví *„účetní jednotky, které mají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem, jsou povinny vyhotovit výroční zprávu, jejímž účelem je uceleně, vyváženě a komplexně informovat o vývoji jejich výkonnosti, činnosti a stávajícím hospodářském postavení.“* V § 21 odst. 2 je uveden obsah výroční zprávy.

4 Praktická aplikace na příkladech

V této kapitole bude zpracováno a analyzováno řešení na příkladu podnikatelky, která se rozhoduje pro vedení daňové evidence nebo uplatnění výdajů procentem z příjmů. Bude vybrána taková metoda, která je daňově nejúčinnější. Cílem této kapitoly je také poukázat na rozdíly při jednotlivých možnostech vedení podnikatelské činnosti.

4.1 Zadání příkladu

Podnikatelka jako neplátce DPH vykonává manikúru a pedikúru v pronajatých prostorách rodinného domu. Svou činnost zahájila k 1. 1. 2017. K provozování této činnosti si musela vyřídit živnostenské oprávnění, konkrétně živnost řemeslnou (druh: *Péče o nohy a ruce, změkčování kůže a upravování, lakování, stříhání a broušení nehtů. Modeláž nehtů. Nanášení masek a masáže rukou včetně předloktí, provádění speciálních koupelí nohou a rukou.*). Paní Michaela se rozhoduje mezi vedením daňové evidence a uplatněním výdajů procentem z příjmů. Mohla by se také rozhodnout k vedení účetnictví, ale v jejím případě se jedná o zbytečně náročnější a komplikovanější proces, jelikož podnikatelce nevznikají žádné pohledávky (tržby jsou vypláceny ihned do pokladny) a faktury platí bez prodlevy v hotovosti, výsledná daňová povinnost by se až tolik nelišila. Ke dni zahájení činnosti si podnikatelka koupila ke své činnosti pedikérské křeslo v hodnotě 50 000 Kč. Na křeslo uplatňuje daňové odpisy rovnoměrné od data uvedení majetku do užívání. Pro dlouhodobý majetek má stanovenou hranici dle daňových předpisů (hmotný majetek nad 40 000 Kč a drobný hmotný majetek do 40 000 Kč). Podnikatelka si také platí každý rok zdravotní a sociální pojištění a na základě jejího přehledu příjmů a výdajů jí byly stanoveny minimální měsíční zálohy na toto pojištění.

Všechny účetní případy, které podnikatelce nastaly v roce 2018 zachytíme níže do tabulky. Jednotlivé případy nejdříve vyřešíme v daňové evidenci a následně uplatníme výdaje procentem z příjmů. V následující tabulce č. 4.1. si uvedeme výpočet daňových odpisů křesla.

Tab. č. 4.1. Daňové odpisy křesla

Rok	Výpočet	Odpis	Zůstatková cena
2017	$50\,000 \times 11\%$	5 500	44 500
2018	$50\,000 \times 22,25\%$	11 125	33 375
2019	$50\,000 \times 22,25\%$	11 125	22 250
2020	$50\,000 \times 22,25\%$	11 125	11 125
2021	$50\,000 \times 22,25\%$	11 125	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Pedikéřské křeslo patří do odpisové skupiny č. 2 a je odpisováno po dobu 5 let. Veškeré hospodářské operace, které podnikatelce vznikly jsou uvedeny a seřazeny dle vzniku v tabulce č. 4.2.

Tab. č. 4.2. Hospodářské operace pro rok 2018

Datum	Hospodářské operace	Částka v Kč
2.1.	Hotově zaplacen nájem provozovny za rok 2018	35 000
3.1.	Platba v hotovosti za energie 1. čtvrtletí	4 500
6.1.	Přijatá faktura za krémy, ubrousky, laky	3 000
6.1.	Úhrada faktury za krémy, ubrousky, laky v hotovosti	3 000
8.1.	Přijatá faktura za reklamní služby na 6 měsíců	6 000
8.1.	Úhrada faktury za reklamní služby v hotovosti	6 000
15.1.	Přijatá faktura za nákup skříňky	15 000
15.1.	Úhrada faktury za nákup skříňky v hotovosti	15 000
2.2.	Poskytnutí daru v podobě poukázky	1 000
21.3.	Nákup pracovního oblečení v hotovosti	800
31.3.	Tržby za služby 1. čtvrtletí (hotově)	75 520
2.4.	Platba v hotovosti za energie 2. čtvrtletí	4 500
20.4.	Přijatá faktura za nákup materiálu	4 800
20.4.	V hotovosti zaplacená faktura za materiál	4 800
31.6.	Tržby za služby 2. čtvrtletí (hotově)	71 750
2.7.	Platba v hotovosti za energie 3. čtvrtletí	4 500
24.7.	Výběr z pokladny pro osobní spotřebu	8 600
5.8.	Nákup hygienických prostředků v hotovosti	2 550

20.8.	Přijatá faktura za nákup materiálu	4 200
20.8.	V hotovosti úhrada faktury za materiál	4 200
25.8.	Přijatá faktura za reklamní služby na 6 měsíců	6 000
25.8.	V hotovosti zaplacená faktura za reklamní služby	6 000
30.9.	Tržby za služby 3. čtvrtletí (hotově)	78 800
2.10.	Platba v hotovosti za energie 4. čtvrtletí	4 500
5.10.	Provedena údržba přístrojů v hotovosti	2 000
14.11.	Přijatá faktura za nákup materiálu	7 600
14.11.	V hotovosti úhrada faktury za nákup materiálu	7 600
6.12.	Přijatá faktura za nákup lampičky	5 500
6.12.	Úhrada faktury za nákup lampičky v hotovosti	5 500
30.12.	Tržby za služby 4. čtvrtletí (hotově)	69 500
30.12.	Platba záloh na sociální pojištění (12 měsíců)	26 268
30.12.	Platba záloh na zdravotní pojištění (12 měsíců)	24 288
31.12.	Odpis křesla – dle ZDP v 2. roce	11 125

Zdroj: Vlastní zpracování

4.2 Daňová evidence

Při vedení daňové evidence je nezbytné oddělit příjmy a výdaje od evidence majetku a dluhů. Ke dni zahájení podnikatelské činnosti 1.1. 2018 musí podnikatelka otevřít peněžní deník a knihy majetku a dluhů. Hospodářské operace, které vznikly budou uvedeny v následující tabulce č. 4.3. a zařazeny do odpovídajících knih. Jednotlivé knihy budou označovány takto: PDeník – peněžní deník, EDHM – evidence drobného hmotného majetku, KDluhů – kniha dluhů.

Tab. č. 4.3. Zápis do knih

Číslo	Datum	Hospodářská operace	Částka v Kč	Zařazení
1	2.1.	Zaplacení nájmu provozovny za rok 2018 v hotovosti	35 000	PDeník
2	3.1.	Platba za energie 1. čtvrtletí	4 500	PDeník
3	6.1.	Přijatá faktura za krémy, ubrousky, laky	3 000	KDluhů

4	6.1.	Úhrada faktury za krémy, ubrousky a laky v hotovosti	3 000	PDeník KDluhů
5	8.1.	Přijatá faktura za reklamní služby na 6 měsíců	6 000	KDluhů
6	12.1.	Úhrada faktury za reklamní služby	6 000	PDeník KDluhů
7	15.1.	Přijatá faktura za nákup skřínky	15 000	KDluhů EDHM
8	15.1.	Úhrada faktury za nákup skřínky	15 000	PDeník KDluhů
9	2.2.	Poskytnutí daru (poukázka)	2 000	PDeník
10	21.3.	Nákup pracovního oblečení	800	PDeník
11	31.3.	Tržby za služby 1. čtvrtletí	75 520	PDeník
12	2.4.	Platba za energie 2. čtvrtletí	4 500	PDeník
13	20.4.	Přijatá faktura za nákup materiálu	4 800	KDluhů
14	20.4.	Úhrada faktury za materiál	4 800	PDeník KDluhů
15	31.6.	Tržby za služby 2. čtvrtletí	71 750	PDeník
16	2.7.	Platba za energie 3. čtvrtletí	4 500	PDeník
17	24.7.	Výběr z pokladny pro osobní spotřebu	8 600	PDeník
18	5.8.	Nákup hygienických prostředků	2 550	PDeník
19	20.8.	Přijatá faktura za nákup materiálu	4 200	KDluhů
20	20.8.	Úhrada faktury za nákup materiálu	4 200	PDeník KDluhů
21	25.8.	Přijatá faktura za reklamní služby na 6 měsíců	6 000	KDluhů
22	25.8.	Úhrada faktury za reklamní služby	6 000	PDeník KDluhů
23	30.9.	Tržby za služby 3. čtvrtletí	78 800	PDeník
24	2.10.	Platba za energie 4. čtvrtletí	4 500	PDeník
25	5.10.	Údržba přístrojů	2 000	PDeník
26	14.11.	Přijatá faktura za materiál	7 600	KDluhů

27	14.11.	Úhrada faktury za materiál	7 600	PDeník KDIuhů
28	6.12.	Přijatá faktura za nákup lampičky	5 500	KDIuhů EDHM
29	6.12.	Úhrada faktury za nákup lampičky	5 500	PDeník KDIuhů
30	30.12.	Tržby za služby 4. čtvrtletí	69 500	PDeník
31	30.12.	Platba záloh na sociální pojištění	26 268	PDeník
32	30.12.	Platba záloh na zdravotní pojištění	24 288	PDeník

Zdroj: Vlastní zpracování

Hospodářské operace, které podléhají zápisu do peněžního deníku se dělí na příjmy daňové – PD, příjmy nedaňové – PN, výdaje daňové – VD a výdaje nedaňové – VN (viz. tabulka 4.4.). Podnikatelku budou v tuto chvíli zajímat pouze příjmy a výdaje daňové, aby si mohla stanovit základ daně z příjmů. Zápis do skutečného peněžního deníku je doložený v příloze č. 1.

Tab. č. 4.4. Zápis do peněžního deníku

Číslo	Datum	Hospodářská operace	Částka v Kč	Zápis do peněžního deníku
1	2.1.	Zaplacení nájmu provozovny za rok 2018 v hotovosti	35 000	VD
2	3.1.	Platba za energie 1. čtvrtletí	4 500	VD
3	6.1.	Úhrada faktury za krémy, ubrousky a laky	3 000	VD
4	8.1.	Úhrada faktury za reklamní služby	6 000	VD
5	15.1.	Úhrada faktury za nákup skříně	15 000	VD
6	2.2.	Poskytnutí daru (poukázka)	2 000	VN
7	21.3.	Nákup pracovního oblečení	800	VD
8	31.3.	Tržby za služby 1. čtvrtletí	75 520	PD

9	2.4.	Platba za energie 2. čtvrtletí	4 500	VD
10	20.4.	Úhrada faktury za materiál	4 800	VD
11	31.6.	Tržby za služby 2. čtvrtletí	71 750	PD
12	2.7.	Platba za energie 3. čtvrtletí	4 500	VD
13	24.7.	Výběr z pokladny pro osobní spotřebu	8 600	VN
14	5.8.	Nákup hygienických prostředků	2 550	VD
15	20.8.	Úhrada faktury za materiál	4 200	VD
16	25.8.	Úhrada faktury reklamní služby	6 000	VD
17	30.9.	Tržby za služby 3. čtvrtletí	78 800	PD
18	2.10.	Platba za energie 4. čtvrtletí	4 500	VD
19	5.10.	Údržba přístrojů	2 000	VD
20	14.11.	Úhrada faktury za materiál	7 600	VD
21	6.12.	Úhrada faktury za nákup lampičky	5 500	VD
22	30.12.	Tržby za služby 4. čtvrtletí	69 500	PD
23	30.12.	Platba záloh na sociální pojištění	26 268	VN
24	30.12.	Platba záloh na zdravotní pojištění	24 288	VN
Příjmy daňové (celkem v Kč)			295 570	
Výdaje daňové (celkem v Kč)			110 450	
Rozdíl příjmů a výdajů (celkem v Kč)			185 120	

Zdroj: Vlastní zpracování

Podnikatelka si pořídila ke svému podnikání v roce 2017 pedikérské křeslo. Proto musí být zobrazeno na inventární kartě dlouhodobého hmotného majetku, která je uvedena v příloze č.2.

Rozdíl daňových příjmů a výdajů vyšel 185 120. Je důležité na konci období udělat uzávěrkovou úpravu příjmů a výdajů. U podnikatelky dojde k úpravě pouze u výdajů vzhledem k poskytnutým darům a daňovým odpisům. Rozdíl příjmů a výdajů upravený o nepeněžní operace je základem daně z příjmů. Z upraveného a správně zaokrouhleného ZD může být vypočítána daň ve výši 15 %. Uvedený postup uvádí tabulka č. 4.5.

Tab. č. 4.5. Výpočet daňové povinnosti

Příjmy – výdaje (daňové)	185 120
- odpis křesla	11 125
Základ daně 1	173 995
- dary	2 000
Základ daně 2	171 995
Základ daně 2 zaokrouhlený	171 900
15% sazba daně	25 785
-sleva na poplatníka	24 840
Výsledná daňová povinnost v Kč	945

Zdroj: Vlastní zpracování

Při vykazování skutečných výdajů vyšla podnikatelce daňová povinnost ve výši 945 Kč. Daňové přiznání je povinna podat do 1. dubna 2019 (a také zaplatit daň z příjmů) a do 2. 5. 2019 je povinna podat přehledy na zdravotní a sociální pojištění.

4.3 Uplatnění výdajů procentem z příjmů

Podnikatelka má také možnost uplatňovat místo skutečných výdajů výdaje procentem z příjmů dle § 7 ZDP. Výdaje se tak nezkoumají na základě dokladů, ale je stanovena sazba 80 % z příjmů pro živnostenské podnikání u řemeslných živností. Maximálně však můžeme uplatnit výdaje do částky 800 000 Kč pro rok 2018. Při uplatnění paušálních výdajů podnikatelka vede pouze přehled o svých příjmech a pohledávkách. Výpočet daňové povinnosti pro tento způsob je uveden v tabulce č. 4.6.

Tab. č. 4.6. Výpočet daňové povinnosti

Příjmy daňové	295 570
- 80 % z příjmů (výdaje)	236 456
Základ daně 1	59 114
- dary	2 000
Základ daně 2	57 114
Základ daně 2 zaokrouhlený	57 100
15 % sazba daně	8 565
- sleva na poplatníka	24 840
Výsledná daňová povinnost	0

Zdroj: Vlastní zpracování

4.4 Shrnutí

Pro lepší orientaci při komparaci jednotlivých základů daně a daňové povinnosti u výše uvedených možností evidence svého podnikání si uvedeme tabulku č. 4.7.

Tab. č. 4.7. Srovnání ZD a daňové povinnosti

	Daňová evidence	Paušální výdaje
Základ daně v Kč	173 995	59 114
Daňová povinnost v Kč	945	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Z uvedené tabulky je patrné, že kdyby vedla podnikatelka daňovou evidenci, její základ daně by byl ve výši 173 995 Kč a na dani by zaplatila 945 Kč. Pokud by se rozhodla uplatnit výdaje procentem z příjmů, její základ daně by byl podstatně nižší, a to v částce 59 114 Kč s nulovou daňovou povinností. Rozdíl v základu daně je způsoben odlišným vykazováním výdajů. V daňové evidenci podnikatelka uplatnila pouze skutečně vynaložené výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů, ale v paušálních výdajích uplatnila jednorázové výdaje ve výši 80 % z jejích dosažených příjmů. Vzhledem k tomu, že si podnikatelka vybírá vedení své evidence dle náročnosti a rovněž na základě co nejnižší daňové povinnosti, je jí doporučeno uplatňovat paušální výdaje. Pro konečné rozhodnutí by se také mělo přihlídnout k náročnosti vedení dané evidence. Paušální výdaje jsou nejjednodušší formou evidence z hlediska administrativy. K vedení nepotřebuje podnikatelka žádné speciální programy ani pomoc od externích firem, zaznamenávat své příjmy a pohledávky zvládne ona sama a ušetří tím i finanční prostředky. Daňová evidence je taky poměrně jednoduchý způsob, jak evidovat svou podnikatelskou činnost. Na rozdíl od paušálních výdajů zde musíme evidovat své příjmy a výdaje odděleně od majetku a dluhů, ale i tuto evidenci zvládne podnikatelka zaznamenat svépomocí. Po zhodnocení výše uvedených aspektů je podnikatelce doporučeno jak z pohledu daňové povinnosti, tak kvůli nejmenší administrativní náročnosti uplatnění paušálních výdajů, které jsou navíc v roce 2019 ještě zvýhodněny tím, že jejich efektivní využití je až do částky 2 mil. Kč příjmů ročně. Pokud by však podnikatelka převýšila výši obrátu za 12 po sobě jdoucích měsíců 1 mil. Kč, stala by se plátcem DPH a musela by vést navíc evidenci pro účely DPH.

5 Závěr

Cílem této práce bylo nastínit možnosti podnikání fyzických osob a na praktickém příkladu ukázat z hlediska daňové optimalizace nejvhodnější způsob evidence podnikatelské činnosti podnikatele.

V teoretické části jsme tuto problematiku rozebrali, vysvětlili klíčovou terminologii z odborné literatury a byly zmíněny veškeré legislativní a právní úpravy.

V praktické části byla na základě skutečných informací představena podnikatelka, která je neplátcem DPH, provozuje řemeslnou živnost konkrétně manikúru a pedikúru a rozhoduje se pro vedení daňové evidence nebo pro uplatnění výdajů procentem z příjmů. Vedení účetnictví se podnikatelce nedoporučuje z důvodu složitější administrativní zátěže a jako malá podnikatelka, která platí ihned všechny faktury hotově a tržby jsou zaplacený ihned do pokladny, je to zcela zbytečné a administrativně náročné. Po výpočtu daňové povinnosti v rámci daňové evidence a paušálních výdajů byl podnikatelce doporučen nejvhodnější způsob evidence.

Zjistili jsme, že podnikatelce vyšla daňová povinnost při vedení daňové evidence 945 Kč. Při uplatnění výdajových paušálů ji daňová povinnost nevznikla žádná. Tato skutečnost je způsobena výrazně vyššími výdaji v případě uplatnění 80 % výdajového paušálu. Na základě nulové daňové povinnosti jí bylo doporučeno uplatnit výdajový paušál, který pro ni má hned několik výhod – je to nejméně administrativně náročná možnost (podnikatelka eviduje pouze své příjmy a pohledávky), není zákonem stanovený žádný způsob vedení (může vést ručně nebo elektronicky pomocí programu Excel). Pokud by se podnikatelka nakonec rozhodla pro vedení daňové evidence, je jí doporučeno platit si měsíční příspěvek na penzijní připojištění. Zaplacený roční úhrn částek pak může po splnění stanovených podmínek použít jako odčitatelnou položku od základu daně a snížit si tak svou daňovou povinnost.

Práce může být určitě přínosná všem podnikatelům, kteří se momentálně rozhodují, jak evidovat svou podnikatelskou činnost, zda využít daňové evidence, paušálních výdajů nebo vedení účetnictví, které je nejnáročnější.

Seznam použité literatury

Knižní publikace

DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2018*. 15 vyd. Praha: Grada Publishing, 2018. 144 s. ISBN 978-80-271-0869-5.

DVOŘÁKOVÁ, V., M. PITTERLING a H. SKALICKÁ. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2018*. 3 vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 294 s. ISBN 978-80-7552-125-5.

ELIÁŠ, Karel a Marek SVATOŠ. *Občanský zákoník*. Ostrava: Sagit, 2017. 319 s. ISBN 978-80-7488-201-2.

HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence*. 2 vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 128 s. ISBN 978-80-7598-239-1.

KLIMEŠOVÁ, Ludmila. *Daňová optimalizace*. 2 vyd. Praha: Ústav práva a právní vědy, o. p. s. a European Business School SE, 2018. 248 s. ISBN 978-80-87974-17-9.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelských subjektů I*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2012. 120 s. ISBN 978-80-248-2905-0.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony – úplná znění platná k 1. 1. 2019*. Praha: Grada Publishing, 2019. 285 s. ISBN 978-80-271-2274-5.

SKÁLOVÁ, Jana a kol. *Podvojný účetnictví 2019*. 25 vyd. Praha: Grada Publishing, 2019. 192 s. ISBN 978-80-271-2249-3.

VYCHOPEŇ, Jiří. *Daň z příjmů 2018*. 14 vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 560 s. ISBN 978-80-7598-019-9.

Elektronické dokumenty

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. CSSZ. *Změna výše minimálních záloh OSVČ v roce 2019*. [online] [01.01.2019]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/cz/pojisteni-osvc/zmena-vyse-minimalnich-zaloh-osvc-v-roce-2019.htm>

PORTÁL.POHODA.CZ. *Zálohy OSVČ v roce 2019*. [online] [29.11.2018].

Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/uz-podnikam/zalohy-osvc-v-roce-2019/>

Zákony

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. [online]. 2018. Dostupné z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Zákon č. 586/1992 Sb., Zákon o daních z příjmů. [online]. 2019. Dostupné z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

Zákon č. 155/1995 Sb., Zákon o důchodovém pojištění. [online]. 2019.

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155>

Zákon č. 563/1991 Sb., Zákon o účetnictví. [online]. 2018. Dostupné z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563>

Zákon č. 455/1991 Sb., Zákon o živnostenském podnikání. [online]. 2018.

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455>

Seznam zkratek

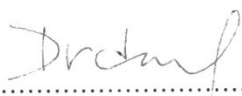
DPH	Daň z přidané hodnoty
DZD	Dílčí základ daně
FO	Fyzická osoba
NOZ	Nový občanský zákoník
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
ZD	Základ daně
ZDP	Základ daně z příjmů

Prohlášení o výsledku využití bakalářské práce

Prohlašuji, že

- Jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. 5. 2019

.....

Aneta Drdová

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Peněžní deník

Příloha č. 2 - Inventární karta dlouhodobého majetku